

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States.

Published daily except Sunday the twenty-ninth year by The Szabadsag Printing & Publishing Co.

(An Ohio Corporation. R. E. Corran, President; Dr. Andrew Cserna Sec'y-Treas.)

Founded by: E. T. Kohányi. Alapította: Kohányi Tiharmér.

DR. ANDREW CSERNA, Editor.

Printed and Published at: 700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.

Telephone: Bell: Main 3338. Cuy: Central 1281.

Subscription rates: Single copy 10c. Foreign countries one year \$2.00. Half year \$1.00. United States and Canada one year \$1.00. Half year \$0.50.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

New Yorki irodalmi elme: Room 603, Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York.

Csatorna irodalmi: Csetvezető: Joseph Horváth, Manager.

A sorsüldözött Magyarország.

A SZERENCSETLENSÉG KÖZVETLEN OKAI.

Adalékok a Magyarországi nemzet kérdéshöz.

Ötödik cikk.

A francia és angol nép megérte, hogy az orosz sereg megmozdulása nyugat felé vezetelmel jelent egész Európára. De pillanatnyi érdekek visszatartották a két kormányt attól hogy hathatós beavatkozással megakadályozzák az orosz, a porosz és osztrák reakciónak egyesült fellépését az európai szabadságharcok ellen. Nagy esapásként nehezített Európára, hogy míg a reakciós hatalmak kisegítették egymást, addig a szabadságról harcoló népek között semmi összeköttetés nem létesült oly mértékben, hogy együttesen állhattak volna ellen az ellenük irányuló támadásnak. Lengyelországra éppen olyan helyzetben volt, mint Magyarországra. De talán még rosszabb, még kétségbeesettebb volt az állapota. Nem egy szabadságharcot vívtak a lengyelek az orosz és osztrák elnyomás ellen. Egyik harcukat sem tudták megnyerni, mert gyengék voltak az ellenáradattal szemben.

Ha 1849-ben megértés és egyezés jött volna létre a magyarság és lengyelek között, még az orosz invázió sem tudta volna letaposni a magyar függetlenségi harcot. Hogy nem jött létre, rövidlátásnak a következménye. Dembinszky tábornok, aki maga is lengyel származású, sereggel akart betörni Lengyelországba, hogy felláztassa a lengyeleket hátra támadhassa az oroszokat. Tervét és ajánlatát elutasították. Ez is egyike azoknak a hibáknak, amelyek hozzájárultak Magyarországi függetlenségi harcainak leveretéséhez.

A függetlenségi harc megtörtése után Magyarország egészen Ausztria önkényuralmának uralma alá került. És amíg a kiegyezés révén Magyarország alkotmányt kapott, egyes kivételektől eltekintve olyan államférfiak kerültek Magyarország élére, akik az Ausztriának megadott engedelmeket a nemzetiségeken akarták behozni. A nemzetiségekkel szemben követett magatartása a magyar államférfiaknak, nem felelt meg az újabbodó Magyarország szabaddal szemben elvárásai felírásának. Ha az 1867. utáni magyar politika azokon a nyomdokon haladt volna, amelyeket a magyar nemzet legnagyobbjai megdehettek, úgy bizonyára nem kellene senkinek sem búsulnia Magyarország jövője felett. A Magyarország követett politika homlokegyenest ellenkezett a viszonyoknak megfelelő irányval, amely sarkalatos elvévé lón a kevés, de nagy befolyású magyar vezető embereknek.

MAGYARORSZÁG NAGYJAI A NEMZETISÉGI KÉRDÉSRŐL.

Wesselényi ezt írta:

"Az egyedüli mód, mely mind saját nemzetiségekkel bíró több országokból össze alakult birodalomban, mind ugyanazon polgári alkotmány alatti, de különböző ajkúkat a nemzetiségeket magába foglaló országban, a nemzeti egység hatalmas kötését sikerrel pótolhatja, az azon nemzeteknek egyenlő s rokon polgári érdekek alatt állati egyesítése. ... nincsen nemzetiségünknek ártalmasabb ellensége — a betyáros magyarságnál. A magyarok Istene előtt kedves tettet követ el — ki durvaság, darabosság s butaság elűzését mocsdítja elő, s ki a magyart mind tudományi mind mesterségi, mind társadalmi viszonyaiban mi-veltebbé teszi.

Kemény Zsigmond a Pesti Hírlap 1861. jan. 1. számában kifejti, hogy

"a Vojvodina visszacsatolása.

A megzoruult országoknak, az élelmiszerhiányban szenvedő népeknek a tartós ellátására. A parlagon heverő földek gondos gazdákat kívánnak. A határakat illeti meg az előség. De jut még föld másoknak is. Az államnak kell gondoskodnia, hogy minden darabka föld művelés alá kerüljön.

már el van határozva, de azért az ottani román, német és déli-szláv nemzetiségek nyelvüket nem fogják a községi, városi s megyei tanácskozás és törvényhozás termeiből kiküszöbölve látni. ... Az oktatás ügyében a magyar a többi nemzetiségek re nézve egészen azt a nézetet osztja, melyet Schmerling államtitkár ur körlevélben elég szabatosan formulázott. Figyelmeztet az osztrák nemzetiségi kérdés nehezé-geire és engedményeket sürget a cseh, lengyel s a többi nyelvek számára. "Náluk annyiban nehezebb ugyan, mint nálunk a nemzetiségek számára a méltányos és kel- lő tért kijelölni, mert nincs megyei életük, mely legké- pesebb a nemzetiségi befolyá- soknak szabályozására. Kijel- légítésére és ellensúlyozásá- ra..."

Széchenyi István ezeket írta:

"Mindaddig, míg a tótnak, németnek, stb. apárul fiura átszállt, bizony már igen rossz szagu ereklényként, csak azt török meg nem szünöleg orra alá, hogy a tót nem em- ber, graeca fides nulla és a svábót elijesztő vázként már a gyermeki velőbe esepette- tik be, mint valami felette oesmányt; mindaddig míg ily s számtalan efféle emely- gést okozó nem könnyen mondhatni, hová? büntető vagy örültházba inkább illő tettei s a gyafurtságai némi kormányzói esekély magu- kat nem tudó, s mégis nem- zetet reformálni akaró elbi- zottaknak a divatból gyöke- rileg ki nem kopnak, mi egyedül a közmegevetés min- dent lesújtó hatalma által történetük: mind addig ne követeljünk hozzáik hajla- mot, vagy éppen irántuk öszinte részvétet. Mindez csak az időnek lehet munká- ja, de korántsem magára ha- gyott időnek, hanem azon jövendőnek, mely közalkot- mányi kifizetés által a csino- sodásnak magasabb fokára is emeli a magyart."

Más alkalommal a magyaro- sítás mániája ellen kel ki:

"Régibb intézetek s egye- sülések köré hol nem ma- gyar volt a szó, mert alkot- tók sem valának magyar aj- kúak, ugyan nem toltá-e, a magyarság magát itt-ott má- rul holnapra erővel be. Né- mi gyűlemben, némi vigalom- ban — oh boldog isten, nem gyermekek vigalma-e ez? — nem lón-e a magyar kedvé- ért — igaz csak kisérlet vé- gett — kiküszöbölve gyak- rabban minden egyéb nyel- vi, mint mirigy! Ugyan hány szent szónoklat nem vala elő- leg s parancsa intézve ma- gyar nyelven oly hallgatók- hoz, kiknek tizedrésze sem vehető be azt a lelki táplá- lókot?... S hány lenézésre, hány méltatlanságra adott alkalmat az, ha valaki az elmezavar ez ártatúl mint lekötlen törzsek nem hagyá megköt egészen elseperetni e hazában, hol éppen azok ré- széről hallatik nem egy fel- senző szó a kúrtümi tudás- ról, az emberi méltóságról, a szabadságnak bosszu nélküli fertyóhetlen létéről stb., kik ily zsarnokoságok, ily rögtün- zések főpapjai! S ugyan-e mindent egyszerre elárasta- ni akaró magyar hév nem növekedett-e már annyira, hogy az aki elég bátor bár- mily szerényen is emelni szá- vát, mintha egy kis kímélet, egy kis bekeletérés, tán mesz- szesre vezetne és jobban érlelné a hazai növényt, mint a most divatban levő ez a színtelen korbácsolás, mely- nél sok még a kancsukot sem tartja rosszabbnak, u- gyan nem növekedett-e, kér- dem, a tulhív már annyira, miképp az, ki ily alakban lát-

ja a dolgot s bátran fel is szólni mer, ne legyen kitéve, a rossz, a gyáva hazafiság, sőt a hazafüls legemélye- több piszkainak is azok ré- széről minden változatokban bemooskoltatni, kinek — mint mondják — minden csepp vértük a kölcsönös méltány- lat és az egész szabad elme- surlódás elve mellett buzog, s kik a gyanusításnak ko- mely ellenfelei?"

Deák Ferenc ezt mondta: "Ha mi a nemzetiségeket megnyerni akarjuk, ennek nem az utja, hogy őket mindenáron megmagyarosít- suk, hanem az, hogy velük a magyar viszonyokat megked- veltesük."

"Azon véleményem, hogy ahol nem magyar a lakoság nyelve, magyar nyelven kell- jen okvetlenül perlekedni, kivihetetlenek, helytelenek tartom s a magyar nemzet érdekében nem látom szüksé- gesnek."

Abban a kérdésben, hogy egy szerb színház kapjon-e se- gélyt, a budapesti "Nemzeti Színház" mellett a képviselő- ház 1868. nov. 14. ülésén Deák Ferenc arra az álláspontra he- lyezkedett, hogy ha nincs elég pénz a szerb színházra is se- gélyezni, akkor inkább a magyar se kapjon:

Mocsáry Lajos még az 1886- ban bátran és bölesen hirdette:

"és tagadhatatlan, hogy ha a nemzetiségek irányá- ban az elnyomás, a "kultur- egység" politikáját akarjuk követni, akkor önkormány- zatról szó sem lehet; abszo- lutizmust, azt az annyit em- leggetett magyar abszolutiz- mus kell megteremteni s a mérsékelt ellenzéknek a vita elején felállított — később a községi törvény tárgyalásá- nál eszerben hagyott — tana- i kivezetett "hazafiság szem pontjából megbizható" ad- minisztratív közegekről töké- letesen logikusak."

Töröljük ki az egészet, mert nem akarok semmi igazságtalanságot pártolni, még akkor sem, ha belőle hasznót húznánk. (Általános helyeslés.)

Bartal György így kiáltott fel:

"Ne féltsék, uraim, nem- zetiességök külön érdekeit az magyar nemzetből, melynek számáránya önökre nézve bizony nem féltelmes, melyet hódítási viszketeg nem bánt, és mely a prozelitizmusra sem hajlammal, sem képes- séggel nem bír, mely öszinte rokonszennvel kísérő önk nemzetiségi fejlődését, mert abban önmagára nézve ve- zélyt nem lát..."

Kossuth pedig, akinek emig- rációs korában különösen jó alkalma volt nemzetiségi álla- potaink felett elmélkedni, ek- lent körvonalazta célszerű nemzetiségi politikánk alapjait:

"Mit tegyenek... nemzetis- égök biztosítása érdekében egy különféle nyelvű állam lakói? Azt, amit vallásos érde- keik fejlesztése és biztosítá- sa céljából tesznek. Társulja- nak! A nyelv közössége tár- sadalmi érdekű ugyanazon jögeimmel, mint a hit közös- sége. Fejlesztését az államon belüli társulás utján kell esz- közölni, de nem szabad azt az állam fölé helyezni, mert az az állam felbomlását von- ná maga után."

"Tömdürüjének község- ként, kerülteknékt s végül

nemzeti egyetembe. "Válasz- szanak egy 'nemzeti főnököt s nevezétek el azt vajdának, vagy hosszpodárnak vagy bár- mi néven. Nemzeti egyete- mükös esatolják oda, ha hasznosnak velük, egyházuk és iskoláik igazgatóságát s alkalosnak alapszabályokat, melyek szerint kormányozni kívánják társulataikat. Egy- szóval, miután tökéletes ön- kormányzatot élveznek, ké- pesek lesznek fejleszteni mindazon erkölcsi és társá- dalmi érdekeket, melyeknek összességében bennfoglaltat- ták az, amit nemzetiség alatt értünk."

"A törvényhozás tagjai a parlamenti tárgyalásokban az országban hívó nyelvek bár- melyikét használhatják."

Horvát-Szlavonországra teljes függetlensége mellett, meg- hagyta a szász és a székely székeket, sőt a jázok, kunok és hajduk kerületit is.

"Ami az oláhokot illeti, meg vagyok győződve, hogy az általam javaslatba hozott alkotmány uralma alatt, melynek alapjai: az általa- nos szavazat, a jogegyenlő- ség, az önkormányzat a köz- ségben s a megyében és az országgyűlésen való képvil- seltetés, erdélyi oláh testvé- reink mint a nemzetiség, mint a polgári és politikai viszo- nyok szempontjából maguk is öhajtanok Erdély és Ma- gyarországi közigazgatási unióját, amint 1848-ban ki- mondatott; meg vagyok győ- ződve, hogy lehetetlen nem öhajtanok ezt az uniót, ha saját érdekeiket komoly megfontolás alá veszik."

"Sohogysen tudom meg- egyeztetni az igazsággal azt, hogy az állam, mely politikai tekintetben egységes és osz- tatlan magyar állam, magá- ra a színházra, mint a ma- gyar nyelvet művelő s egy- általán művelődési intézetre, egyedül és kizárólag csak egyik nyelvű és nemzetiségi nép számára költsön a közös adókból. Erre nézve én azt gondolom, hogy vagy mind- egyikre vagy egyikre sem. (Helyeslés.) Ha nem vagyunk oly állapotban, hogy vala- mennyire adhasunk, akkor mondjuk ki, hogy kizárólag erre sem adunk."

Töröljük ki az egészet, mert nem akarok semmi igazságtalanságot pártolni, még akkor sem, ha belőle hasznót húznánk. (Általános helyeslés.)

Bartal György így kiáltott fel:

"Ne féltsék, uraim, nem- zetiességök külön érdekeit az magyar nemzetből, melynek számáránya önökre nézve bizony nem féltelmes, melyet hódítási viszketeg nem bánt, és mely a prozelitizmusra sem hajlammal, sem képes- séggel nem bír, mely öszinte rokonszennvel kísérő önk nemzetiségi fejlődését, mert abban önmagára nézve ve- zélyt nem lát..."

Kossuth pedig, akinek emig- rációs korában különösen jó alkalma volt nemzetiségi álla- potaink felett elmélkedni, ek- lent körvonalazta célszerű nemzetiségi politikánk alapjait:

"Mit tegyenek... nemzetis- égök biztosítása érdekében egy különféle nyelvű állam lakói? Azt, amit vallásos érde- keik fejlesztése és biztosítá- sa céljából tesznek. Társulja- nak! A nyelv közössége tár- sadalmi érdekű ugyanazon jögeimmel, mint a hit közös- sége. Fejlesztését az államon belüli társulás utján kell esz- közölni, de nem szabad azt az állam fölé helyezni, mert az az állam felbomlását von- ná maga után."

"Tömdürüjének község- ként, kerülteknékt s végül

olcsóbb földet ígérnek a mun- kásnak, ahol megéjen, a mi real estate üzletemberek in- azal biztatják a venni szándé- kozókat, hogy a föld ára emel- kedni fog; és ebben senki sem kételkedik. Az a kérdés ennélf- fogva, hogy miként lehet ki- küszöbölni ezt a hátrányt. Ha a föld olcsóbb Európában, mint ebben az országban, ak- kor azt kell várnunk, hogy a bevándorlás kivándorlássá fog változni. Mivel ugyanaz a ki- látás, az olcsó föld, ami hét- százötven éven át ide vezelté- te a népeket, most az irányt meg fogja változtatni. Sőt még a szabadság s a társadalmi al- kalmak előnyeivel sem kecsé- gethetjük őket, mert az Euro- pában elterjedő demokrácia lesz olyan, mint a miénk, ha ugyan felül nem mozza azt. Az öntelt konzervatív ránthat- egyet a vállán s így szólhat: "hadd térjenek vissza az ide- gen születésűek hazájukba." De van-e rá valami ok, hogy az itt születésűek kevésbé ki- vánatos intézmények legyenek, mint a minők más országok- ban vannak? (The Public.)

(E cikk angol eredetije a Szabadság január 14-iki szá- mában jelent meg.)

ÉRTESÍTÉS.

So. Bethlehem, Pa. és környé- ke magyarországihoz.

Tisztelettel értesítjük a kör- zét magyarországi, hogy lapunk helyi képviselője!

KIRNER MIHÁLY urat

bistuk meg.

Szíves pártfogását kérjük.

Tisztelettel

a "Szabadság" Newark, N. J. irodája. — Pathay István iro- davezető.

5-5207.

(The Public.)

ÉRTESÍTÉS.

So. Bethlehem, Pa. és környé- ke magyarországihoz.

Tisztelettel értesítjük fenti körzét magyarországi, hogy Puky Márton ur lapunk volt ottani képviselője állásáról lemondott s helyette

PATHAY ISTVÁN urat

lapunk kelet államának kép- viselőjét nevezük ki.

Tisztelettel kérjük lapunk ha- rait, Pathay urat jóindul- t támogatásba részesíteni szíves- kedjenek.

Tisztelettel

a Szabadság kiadóhivatala.

LIBERTY BOND
Csak a legbiztonságosabb eszköz az a szerződés felárthatlan papírral, Liberty Bond.
Ha szűkös van a Liberty Bondok felvásárlására, forduljon a 707 Huron Streetre a címre:
NEMETH JANOS
ALLAMI BANK
1307 Second Ave., New York, N. Y.

ELADÓ
\$240.00
VADONAT UJ
PATHE
FONOGRAF
\$150.00-ért
Még nem volt egyszer sém használat.
Tudakozódn a SZABADSÁG főirodájában, 700 Huron Road, Cleveland, O.

Szenzációs családi kiárusítása a Goodlow's Jó Ruháknak

— A télnék legfontosabb ruházati eseménye most — a mikor megünnepeljük férfiaknak és fiatalembereknek jó ruhákat szolgálva, tizedik esztendőnk — AZ ELŐSŐ KIÁRUSÍTÁSUNK.

Es egy olyan kiárusítás lesz, amelynek megbízhatóságát kímélhetetlenül, mert a gyanusnak még az árnyéka sem fér hozzá. Mi tartózkodunk a kiárusításnak ama közönséges módjától, amely kiárusításnál az árakat magasabbra jelölik, hogy nagy árszárazságot mutathassanak be. Segítsen bennünket támogatni!

- Minden \$20-os öltönyünk és télikabátunk \$16.75
Minden \$25-os öltönyünk és télikabátunk \$21.15
Minden \$30-os öltönyünk és télikabátunk \$24.85
Minden \$35-os öltönyünk és télikabátunk \$29.75
Minden \$40-os öltönyünk és télikabátunk \$34.65
\$10-os szőrmegallér \$8.35 \$15-os szőrmegallér \$12.45
\$4-os nadrág \$3.35 \$5-os nadrág \$4.35 \$6-os nadrág \$4.95
\$7.50-os nadrág \$6.35 \$10-os nadrág \$8.35

Goodlow's JÓ RUHÁK

503 és 505 Prospect Ave. Cleveland, O.
124 South Main Street Akron, O.
107 és 109 W. Federal St. . . . Youngstown, O.

Üzleteink nyitva minden szombat este.

Üzleteink vannak: Akron, Cleveland, Milwaukee, Reading, Pittsburgh (3 üzlet), Syracuse, Wilkes-Barre, Youngstown.

A MI NAGY ACÉL PÁNCÉL-SZEKRÉNYÜNK
a legjobb és legbiztosabb hely pénzének, mint bárhol otthon tartani.
A nagy acél ajtó 13 inch vastag és 32 ezer fontot nyom. A páncélszekrény oldalai, alja és teteje a legerősebb acélelemekből készülték és biztosítva vannak úgy nappal, mint éjjel villanyos árammal. Miért volna megmondhatatlan és könnyelmű? Miért tenné ki magát pénzének könnyelmű elvesztésére annak otthon tartásával, midőn elhelyezheti bankunkban, hol a legbiztosabb önnök. Elhelyezett pénze után évenként négy százalékot fizetünk.

Farmers Deposit Savings Bank
FIFTH AVE. és WOOD ST., PITTSBURGH, PA.
Vigyázza a kutya-fejet.
Nyitva szombaton egész nap, reggel 9 órától este 9 óráig. Vannak hivatalaink, kik becsülnék az Ön anyanyelvén.
Takarékbetétek több mint 6 millió dollár.

KAMATOT
Bankkönyvet
KISS EMIL BANK
133 Second Ave., New York
(8-ik utca sarkán)
Irtan levelet a postafiók- tával kíméltül válasz kap.

A CÁRI CSALÁD TRAGÉDIÁJA

A volt cárt és családját brutális kínzások után csakugyan kiirtották. — Megrendítő részletek a szerencsétlen emberek utolsó napjairól és kivégeztetésük körülményeiről.

A New York World az Omszkban székelő szibériai kormány egyik tisztviselőjéről, akinek nevét óvatosságból egyelőre nem hozza nyilvánosságra, szenzációs részletekben bővelkedő leírást kapott a cárnak és családjának elpusztítása felől. Az adatokat a kormány által megejtett hivatalos vizsgálat nyomán dolgozta fel a tudósító.

„A volt cárnak és családjának sorsa felől egészen a legutóbbi időkig nagy volt a bizonytalanság. A meggyilkolásuk felől szorongó hírek arra birták a szibériai kormány minisztertanácsát, hogy vizsgálatot indítson magán az eltűnés helyén. Ezt a vizsgálatot minden részrehajlás nélkül és nagy gondossággal tették meg olyan emberek, akik nem voltak monarchikus érzelműek (lévén ma még is haladó liberálisok) majd hitelesítették tanúkkal a okmányos bizonyítékokkal valamint a helyszínen felvett fényképekkel.

A cári család "öröi."

A hatalomtól és a kegyetlenkedési vágytól ittas bolsevikiek a volt cárt, feleségét s öt gyermekét a Tobolskól harminc fuérföldnyire eső Abolok klastromból Ekaterinburgba vitték, ahol azok utolsó napjaitak teszi és lelki szenvedések és kínzások között töltötték. A családot egy Ipatieff nevű végzetes tanár házban szállásolták el, egy kétemeletes épületben, amelynek kis udvara deszkakerítéssel van körülvéve. A környéken, sőt némi fényűzéssel be rendezett földszintet maguk az örvök foglalták el, akiket a bolsevik banda legalsóbb rétegéből külön erre a célra szemeltek ki. A foglyokat az emeleten helyezték el.

Egy elítelt gyilkosnak a célja minden anyira megfosztva sines kényelemtől, mint azok a kicsi, sötét szobák, amiket olyanoknak juttattak, akik egész életüket fényűzésben töltötték. Egykor duszadagok, minden képzelmet feljuttatóan, most végig kellett szenvedniük a szegénység minden nyomorúságát. Egykor a hatalom teltpontján, — most baromi alacsonyok köpdöstök és sértgették őket. Egyetlen társat, egyetlen eselédet sem túrték meg mellettük.

Ami ennél is rosszabb, néhány kísérőjükkel, Botkin udvari orvost, Buxhovan bárónó és Mml. Narishkine udvarhölgyeket, az öreg Derevenko matrózt, a cárevisyerekkori apólját, a cári lakáját s a cárné szobaleányát, akik az abolaki kolostorban voltak ott, — hűségese szolgálataik jutalmul agyonlőtték s ezt a cári családnak is tudomására adták.

Két ágy hét személynek.

A hét személyből álló család, akik nem adták csak két ágyat. A gyermekek ennél fogva kénytelenek voltak a földön apjuk katonaköpenyében vagy más ruhadarabokon aludni. Féherneműt vagy csak-igen keveset, vagy egyáltalában nem kaptak. Naponta egy órára engedték meg nekik, hogy a friss levegő sétálhassanak a szük udvaron. A Romanoff familia a nap többi részét a szük, alacsony szobákban voltak kénytelenek tölteni.

Ennivalójuk ugyanaz volt, a mi az öreieké a azt a terített asztalon ették, amely mellett falócákon ültek. Az ételt nagy cserepálában adták előjük s a hét személy öt kanalat kapott. Mikor ezeket a megalázásokat keveselték, még ezt az öt kanalat is elvették tőlük, hogy bosszúságokat okozzanak nekik. A cárs és felesége szólamul túrték sorozatát.

Olykor valamelyik cinikusan vigyorgó ör felkapta előlük a még érintetlen ételt s elvitte e szavakkal: "Látom, hogy nektek van ennivalótok, nekünk pedig még nincs odalet." Más alkalommal piások ujjakkal benyúltak a tábla a cári család előtt s ujjakkal halásztatták ki azokat a falatokat maguknak, melyekre szemét vetettek.

A leányok gyötresse.

Esténként az örvök, ezek az emberi alakú barmok, lehurcolták a fiatal nagyhercegnőket a földszintre, ahol a falakon rúda képek és felirások ékelenkedtek. El lehet képzelni, hogy mit szenvedtek itt ezek a gyenge szelid teremtsék, hallgatva a katonák durva tréfáit s rettegve tulajdon életükért. Mind ez szüleiknek füle hallátára ment végre.

De még az ilyen vadakhoz illő barbarizmussal sem elégedtek meg. Az örvök, akik hivatalos rendeltetést voltak a foglyok mellé helyezve, jelentéseiket közvetlenül az ekaterinburgi bolsevik kormány elnökeknél küldték. Tévedés volna azt hinni, hogy feletteseiknek nem volt tudomása arról ami történt, sőt közelebb van az igazsághoz, hogy a katonák magasabb rendeltetnek engedelmességre eszelekedtek.

A martíromság borzalmas tragédiával január 16-án ért véget. Már vagy négy héttel előbb az örvök rendszeressé tették kínzásait, amiket a leggyakrabban részeg állapotban követtek el. Tudták-e ezek a szerencsétlenek, hogy mi vár rájuk? Vajon a cárs és a cárné, akik életüknek nagyobb részét a merényletektől való rettegés közepette töltötték, tudták-e hogy közeledek a végzetes utolsó óra?

A merénylőket felismerték.

Ezt senki sem tudhatja, mert senki sem maradt életben közülük, aki megmondhatná. Nem tudjuk egész határozottsággal azt sem, hogy miképpen követtek el a gáztetést, ámbar a gyilkosok neveit ismerik. Négy orosz, egy lett, két német és tizenegy zsidó volt közöttük. Az omski kormányzóság a fényképeknek is birtokában van.

De elképzelhetjük-e, hogy a nyomorított foglyok ne sejtették volna a következendőket? A bírói vizsgálat jegyzőkönyvében ezeket a hideg szavakat olvashatjuk:

„Dr. Ipatieff házában emeleti szobákban (ahol most Gaida esch tábornok vezérkara székel) több puskagolyó nyomát találtuk a falban s a padlón. A falban lévő nyomok alig magasabbak, mint az embernek esípoje.”

Nagy tragédia van elmondva ezekben a szavakban. A falban lévő lövéshelyek azt bizonyítják, hogy a fegyvertelen, védtelen áldozatokat nagy kegyetlenséggel ölték meg, hogy azok a földön csuszva igyekeztek elkerülni sorukat. Vérsnyomok nincsenek a szobában, de néhol a padlózat házagai aludt vérről vannak tömve. Nyilván való, hogy e helyen vérnek kellett ömleni.

Összevagdalták a hullákat.

A gyilkosság éjszakáján a holttesteket a szomszédos erdőbe vitték, ott darabokra vagdalták s hordókba gyömöszölték. Az ott lakók némelyike szerint ezeket a hordókat megégették, mások szerint pedig bedobták a közeli tóba. Mikor Ekaterinburgot elfoglalták a bolsevikiek, a kormány, a hadsereg, képviselőkből, ügyvédek, orvosokból álló bizottságot küldtek ki hogy vizsgálják meg Romanoff Mária és családja halálának körülményeit s ekkor többeket le tartóztattak, akikről azt hitték, hogy tanúi voltak a borzalmas eseménynek, de akik nagyon elterő nyilatkozatokat tettek ki hallgatásuk során.

Különös, hogy amikor felkaparták annak a tűznek hamvait, amely tüzben a Romanoffok holttestét égették meg állítólag, a hamokban női cipőcsontokat, fűző csapásokat, a hasonló ruhadarabokat találtak, valamint a maltaí lovagrend jelvényét, amit a cárs viselt s a világ egyik legnagyobb gyémántját is, amit a cárné a ruhájába bevarrva hordozott. Csontokat azonban nem találtak. Előzőlították a vizet egy kőben lévő szembányának tárnájából is, de ott sem találtak holttesteket. A gyilkosság utolsó részleteit meg lehetne titok

borítja még mindig, mert a tanuk vallomása ebben a tekintetben igen eltérő. Annyi azonban egészen bizonyos, hogy ha a holttesteknek eddig nem is jöttek a nyomára, a cárs és családja bizonyosan a fenti kegyetlen módon leltek halálát. A gyilkosok azonban nem elégedtek meg ezzel a rettenetes bosszúval. Ugyanakkor, amikor a cárt feleségével és gyermekeivel elhurcolták Alapaievskbe, odavitték a Romanoff család tagjai közül Szergiusz nagyherceget, az orosz tüzérség volt fő parancsnokát, Erzsébet nagyhercegnőt, a néhai idősebb Szergiusz nagyherceg özvegyét, János, Gabriel és Igor hercegeket, a cárs unokajácseit s Pál herceget. A gyilkosok elhatározták, hogy mindezeket bedobálják az Alapaievsk bánya roppant mélységébe. Odahurogolták őket a sötét szakkadéknak szélére. Rettenetes csendben hangzott itt el a parancs: "Levelük!"

A gyilkosok egyike, akiben még nem aludt ki az emberi érzés valami szikrája, először örvögött Szergiusz nagyherceg kezéig, hogy a többiekkel nem voltak ilyen irgalmasok. Amikor Szergiusz nagyherceget elpötlék a szakkadéknak szélére, ez belekapaszkodott hóhérszába s le akarta azt rántani magával. Ezt csak úgy tudták megakadályozni, hogy az egyik bolsevikki hátulról lölette a nagyherceget, akinek már csak hulláját dobhatták le.

A tettesek, hogy a gyilkosságuk minden nyomát eltüntessék, másnap dinamittot dobáltak le a szakkadéba, erre pedig kézzelgránátokat, hogy a dinamit felrobbanjon s a beszállt bányára fenék magá alá temesse az áldozatokat hullát. Valami véletlen folytán a dinamit robbant fel s a bánya szája épen megmaradt mind a mai napig.

Három hónappal később, októberben, mikor szibériai csapatok szállták meg ezt a vidéket, kiemelték a holttesteket s lefegyverezték, majd tisztességesen eltemették azokat, az ottani kápolna sírboltjába. Így irtották ki a Romanoffokat azok, akik magukat a népgazságot bajnokainak nevezik.

FEGYVERKEZNEK A NÉMETEK.

Londoni hír szerint egy ott felfogott német szikratávirat beszámoló Noske Gusztáv német hadügyminiszter és Berlin parancsnokának intézkedéseiről. A távirat szerint Noske vasárnap a külügyminisztérium palotáján előtt Berlinben beszédet tartott, amelyben elmondta, hogy a kelet felől fenyegető veszedelem elől megóvja az országot. De kénytelen volt ezeket a csapatokat Berlinbe hozatni, mert lehetetlen a határokon addig rendet teremteni, amíg az ország fővárosában az erőszak akarták uralomra juttatni. Kijelentette továbbá Noske, hogy mihielyt Berlinben teljese helyreáll a rend, a csapatokat eredeti rendelkezési helyükre fogja küldeni. Berlinben csak akkora helyőrség marad, hogy a választások alkalmával a rend, fenntartsa. Beszédét avval végezte be, hogy megismételte a német kormány ígéretét, amely szerint nem felejtették el egy percre sem köteleseggel a keleti tartományokban lakó német testvéreikkel szemben és megígérte, hogy meg fogják védeni őket a "lengyel zsarnokság" ellen.

UKRÁNOK GYŐZELME.

Washington, január 16. Nemrég lefolyt Kuma folyó mellett csatában Denikine ukrán csapatai teljes győzelmet arattak a bolsevikiek felett. Több mint ezer jól felszerelt bolsevikki katonas esett fogságba. A vörös gárda, ezredei szétszórva meparáltak észak felé. A Kuma folyó Dél-Oroszországban van.

MEGNYILIK A VASGYÁR.

Lorain, O., január 16. — A Cromwell-féle acéltel, amely a múlt hónapban nem dolgozhatott, február elsőjén ismét munkába fog. J. C. Cromwell, a társaság elnöke kijelentette, hogy az üzemet teljes erővel veszik ismét fel.

AZ AMERIKAI LELEKI-MANNA leszállított áron kapható!

A legjobb imádkozás és énekes könyv sém. Kath. hívek számára. A 640 oldalas esimes könyvben található minden, ami a római kath. egyházban elfoedul, u. m. az összes szentírás, vasárnapi és ünnepi vécservény magyar és latin nyelven, nagyböki szentírás, riasók, felkántálási és Urnapi kórnétek. Tömlesztés szentírás magyar és latin nyelven. Kapható a kiadónál:

TÓTH JÓZSEF
kántor-tanító
2312 Bridge Ave., Cleveland, O.
Kemény vásárlásért 1.00, fakete bős aranyozásért \$2.00.

NUXATED IRON

Ha nem elég erős, vagy egészséges, saját magának tartozik annnyival, hogy a következőket kísérelje meg: Tudja meg, meddig tud dolgozni és nyugalom nélkül, hogy elfáradna. Azután vegyen két ót grains Nuxated Iron tablettát naponta háromszor minden evés után két órával. Azután próbálja ki erejét és meg fogja látni, mennyivel erősödött. Sok ember használta és meg voltak elégedve az eredménnyel. Nuxated Iron hatása biztos vagy pénz visszajár! Minden jobb gyógyszerboltban kapható.

AZ IR BEKEKÖVETEK.

Dublin, január 16. — Dacára annak, hogy az angol kormány kijelentette, hogy Írországnak nincs mit keresnie a békekonceferencián a Sinn Fein pártához tartozó megválasztott képviselőknél szerdán megtartott gyűlésén Plunkett gróftól és Edmund Lérát választották meg békeköveteknek. A követek meg fogják kísérelni, hogy Versaillesbe jussanak.

A LITVANOK IS SZÓT KÉNEK.

New York, január 16. — Az Egyesült Államokban lakó litvánok nemzeti tanácsa újabb feliratban fordult Wilson elnöknek, amelyben a szövetségeseknek tett szolgálataikra hivatkozva és a litván állam demokratikus kormányának emlitésével, arra kérve őt, hogy adjanak a litvánoknak is képviselőket a békeszót körül. Az Egyesült Államokban mintegy negyedszázlitván él.

A NÉMETEK NEM SZEDTAK FEL AZ AKNAKAT.

Washington, január 16. — Szövetséges tengerészeti körökben elterjedt az a hír, hogy Németország nem szedte fel az általa a Balti és Északi tengerben elhelyezett aknákat. Az aknák felszedésére a fegyverszünet feltételei kötelezték a németeket. Ugy hiszik, hogy a fegyverszünet meghosszabbítása után az Egyesült Államok és Anglia fogják az aknákat felszedni, természetesen Németország költségére.

ELCSUKJAK MRS. LEBAUDY.

Mineola, N. Y., január 16. — Weeks megyei ügyész elfogatási parancsot adott ki Mrs. Lebaudy, "a Szahara asszárá"nak felesége ellen, kit avval vádolnak, hogy urát öt revolverlövéllyel megölte. Mrs. Lebaudy a szombaton éjjel történt gyilkosság óta ágyban fekvő beteg volt és otthonában őrizték.

A nagy esküdszék (grand jury) már elkezdte a tanuvalomások meghallgatását a gyilkosság ügyében, de a kihallgatásokat jövő hétre halasztották, hogy az ügyészségnek alkalmat adjanak a további nyomozásra.

A Lebaudy családi ékszerket, melyek nagy értéket képviselnek, egy Hempstead-i bankban megtalálták. Ott voltak a páncélszekrényben megőrizés végett.

A MAGYAR KORMÁNY PROKLAMÁCIÓJA.

A kiáltvány Magyarország földrajzi egységére hivatkozik és annak alapján kéri a reméli a szövetségesektől Magyarország területi épségének a fentartását.

(Kábeljelentések alapján beszámoltunk arról, hogy a szövetségesek legfelsőbb haditanácsának utasítására a Budapestén állomásozó Vix francia vezérkari ezredes a szövetségesek katonai megbízottja elrendelte a felső magyarországi megyéknek katonai kiürítését. A magyar kormány eleget tett a felszólításnak és ez alkalomból az alábbi proklamációt bocsátotta ki a magyar néphez. A proklamáció december 4-iki dátummal van ellátva.)

A Pesti Napló november 30-iki számából.

A magyar kormány a népköztársaság címére és állampésztjére néve az alábbiakat rendelte el:

A magyar népköztársaság címére abban tér el az eddig használt állami kis címertől, hogy a címerjazon nyugvó királyi korona és a hármashalom közpéső részén volt nyitl korona elmarad. Ehez képest a köztársaság címerének heraldikai leírása a következő: Hasított pajzsban jobbról vörissel és ezüsttel hátszer vágott mező, balról vörös mezőben zöld hármashalommal kiemelkedő részén emitt, talpas kettőskereszt. Meglévő és még használatban álló tárgyakon az állam eddigi címerét nem kell kiserélni, hanem csupán a címpajzsban nyugvó királyi koronát kell a címerből megfelelő módon eltávolítani. Bépipített címereket, művész alkotásokat nem kell általa kitani.

A Magyar Népköztársaság állampésztje az emlitett új címer tüneti fel. Kőrírata felül: "A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÁLLAMPÉSZTJE", alul: "1918 NOVEMBER 16."

A Pesti Hírlap december 5-iki számából.

Magyarok! Vix ezredes a keleti szövetséges hadseregek, nevében december 3-án azt követeli, hogy a magyar csapatokat az egész tót vidékről a fegyverszünet értelmében haladéktalanul vonjuk vissza, mert a cseh hadsereg beavatkozására a cseh-szlovák állam fel van jogosítva. Ugyanakkor román csapatok szállják meg Erdélyt és sok helyütt átveszik a közigazgatást, amely pedig a fegyverszünet értelmében mindenütt a magyar kormányának lett fentartva.

A magyar népköztársaság kormányja és minden egyes polgára tudja, hogy a fegyverszüneti szerződés szelleme egészen mást követel. De a kormány nem ninc hatalmában e követeléseket és tényeket megváltoztatni.

Amikor azonban a kormány ezen követeléseket teljesíteni és e tényeket tünni kénytelen, egy idejűleg a magyar népköztársaság nevében ünnepélyesen kijelenti, hogy e kényszerítéssel szemben az ország semmiféle jóvót, vagy el nem mond és az ország sorsának döntőbírója az erőhatalommal szemben csak a győzelem és igazságot ismeri el.

Magyarok! A népköztársaság kormányja arra kér benneteket, hajoljatok meg a kényszerítés előtt, ne nyujtsatok sem alkalmat, sem ürügyet arra, hogy összejöjtek, vagy épen vérontásra kerüljön a sor. Ne feledjétek, hogy minden ilyféle eset rontaná helyzetünket a nemskóra összeülő nemzetközi békekonceferencián. Mert mi még mindig reméljük, hogy az enten te, ha jól megismeri ügyünk igazságát, érvényesíteni fogja nálunk is a népjogokunk azokat a magasztos elveit, amelyeket az egész háború elátt hirdetett s nem fogja engedni, hogy Magyarország jogosultsán áhódi tőkérővessék áldozatává esék.

Magyarország területi egységét sokszor fenyegette veszedelmek. A török időkben másfél századnál tovább volt az ország több része darabosba. Mégis újból egyggy lett. Mert ez az ország nem emberi mesterkedés eredménye, hanem a természet műve, amely ellen tartósn sem mifele erő nem érvényesíthet. A megszálló román hadsereg összes szuronyai és ágyúi sem akadályozhatják meg a Marost és a Szanest átkán, hogy ne a Tisza felé szorítsanak és a világ összes katonái s németei csak

Károlyi Mihály, miniszterelnök.

A DAN KÖZÖRT IS ELMENT AZ OROSZSÁGBÓL.

Stockholmból jelentik, hogy az oroszországi dán követéségnek három tagja Svédországba érkeztek. Ma már csak a svájci diplomaták vannak Oroszországban, azok is csak azért, mert nem akarnak nekik utelét adni, hogy hazájukba visszamehessenek. A dánok azt beszélik, hogy egész Oroszországban nem maradt több idegen, mint vagy ötven, akik közül harminc Petrográdon van a többi főképen Moszkvában.

MOZGÓBITANAK A LENGYELEK.

PARIS, január 16. — Krakóból, a régi lengyel királyság volt fővárosából volt hírek arról, hogy elrendelték az összes lengyel katonák s németek

Ha gyomor- s vértisztító cukorkát akar, akkor hozassa meg a valódi PURGARET gyomor- s vértisztító cukorkát s ne annak silány utánzatait.

Csak a valódi Purgaret hozza rendbe a gyomrot. Csak a valódi Purgaret hozza meg az étvágyat. Csak a valódi Purgaret könnyíti a székélést. Csak a valódi Purgaret hozza meg az alvást.

MERT A ROSSZ GYOMRU EMBER NEM TUD ALUDNI.

Nagy doboz Purgaret cukorka egy dollár. A valódit csak úgy kaphatja, ha a pénzt s a rendelést így címezi:

VÖRÖS KERESZT PATIKA

8901 Buckeye Road, Cleveland, O.
A legfőbb, legrégibb, leglekiismeretesebb magyar patika Amerikában.

A MUNKÁSOK TOM MOONEYÉRT.

Chicago, január 16. — A Chicagoiban folyó konvenció célja megbeszélni a Mooney munkásvezér kiszabadítása érdekében alkalmazandó eszközöket, megszécselték a felmerült javaslatokat, amelyeknek alkalmazásától várják Tom Mooneynek és Warren Billingsnek a kiszabadítását az életfogytiglan fogházból.

NEMZETKÖZI KONGRESSZUSOK.

Az International Workers Defense Liga (Nemzetközi Munkásvédelmi Liga) a North Side Turner Hallban folyó munkáskonvenció megtelet elterjesztéseit. E. D. Nolan, az egy millió taggal rendelkező ligának titkára előterjesztésében több javaslatot tett az általános a nézet, hogy azokat el is fogják fogadni, mert javaslatának megtételét után tapsviharban nyilvánult meg a delegátusoknak a hozzájárulása.

Az előterjesztés bizonyos fokozatokat ajánl Mooney és Billings érdekében. Az első lépés a Habsas Corpus azon az alapon, hogy azokat el is fogják fogadni, mert javaslatának megtételét után tapsviharban nyilvánult meg a delegátusoknak a hozzájárulása.

Arthur Henderson, volt angol munkaügyi miniszter Parisba utazott, hogy tanácskozzon a szocialistákkal s ezzel kapcsolatban azt emlegetik, hogy a kongresszus megeelőleg valami szocialista nemzetközi értekezletet fogna tartani.

Aras a munkára, amit a szak-szervezetek nemzetközi unioja akar kifejteni a békekötéssel kapcsolatban, nagy befolyással lesz Samuel Gompersnek, az American Federation of Labor elnökének s delegátus társainak véleményére. Heves küzdelem fog kifejlődni Gompersnek a terve körül, aki meg akarja a kitanítani a Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségét.

Gompers nézete körül megoszlanak az angol vélemények, habár el kell ismerni, hogy a Szakszervezetek Nemzetközi Uniójának bizottsága, amely vagy egy millió embert képvisel, mellette van.

HAZATÉRŐBEN AZ OHIOI KATONÁK.

Brest (Franciorság), január 16. — A 83-ik divízió győzeleméért és gépfegyverostagjai szerdán megkezdtek a behajózást. A vezérkar a George Washington nevű hajón már utnak is indult.

A 37-ik divízió is nemskóra utra fog kelni. Mindkét divízió csaknem teljesen ohioi fiukból áll. Közük sok a magyar is.

NÖK, MINT ESKUTÉK.

Flint, Mich., január 16. — Michigan államban az elmúlt választásokon a nők megkapták a teljes egyenjogúságot. Az első nőkből álló esküdtészek a napokban tárgyalat először a Flint bíróság előtt. A tizenkét nőbőnőnek talált egy férfit, aki a szász Michigan államban részességgel volt vádolva. A férfi állítólag cidentől (alaborn) rugott be és ezért a főbírójáról vétségért elítélték ötven dollár pénzbüntetésre vagy hatvan napi börtönrre. Az elítélt úgy jelentette, hogy javaslatot akar tenni arra vonatkozólag, hogy

FITZPATRIK BESZÉL. Ezeröttszáz delegátus jött össze a konvencióra az Unió minden államából. A delegátusok között nagyon sok a nő. A konvenció John Fitzpatrick, a Chicago Federation of Labor elnöke mint ülésvezető, megnyitó beszédet tartott.

"A munkások chicagói szövetsége nem jatkazza a politikuskoknak, mondtotta, és nem eregeti a politikuskok sárkányait. Megvannak a saját elvei és azok mellett áll. Nem reszet a bankárok előtt, vagy más osztály előtt".

A konvenció három napig fog tartani és több olyan ügy kerül szóba, amely munkásvezeteket érdekel. Adolf Gerner, a minap elítélt szocialista vezér bejelentette, hogy javaslatot akar tenni arra vonatkozólag, hogy

CLEVELANDI HIREK

ELFOGTÁK A VENDÉGLŐI PÉNZTÁROS GYLKOSÁT.

A THOMPSON RESTAURANTBAN ELKÖVETETT GYLKOSAG TETTESE YOUNGSTOWNBAN KERÜLT KÉZRE.

Pörül járt betörők. — A rendőrség három gonosztevőt ospanett el egyszerre.

Karácsony estéjén kilenc óra tájban három bandita agyonlőtte a Euclid avenueen levő Thompson restaurant öreg pénztárosát, George Bonnett. Bár a vendéglő telve volt néppel s a szomszédos színház korai látogatói is akkor özönlöttek az utcára, a banditák kívül maradt falábba embotrájukkal együtt könnyen eltűntek vakmerő tettük után.

A rendőrség kivetette hálóját az egész városra és környékére, de a gyilkosoknak nem akadt nyomára. Most végre Youngstownban kérekerült az a bandita, aki a gyilkos golyót Bonner szívébe röpítette.

A youngstowni rendőrség vasárnap, január 5-én elfogott öt-öt fiatal clevelandi fiút. Mind a három tizenkilenc éves, az a gyamu ellenük, hogy részt vettek az akkortájt elkövetett vak-erő utonállásokban. A rendőrség egy burdos házban razzia alkalmával esipte el őket.

Az elfogásról most értesítettek a clevelandi rendőrséget, a honnét Mook detektív, Al Bogan és C. R. Cottrell vendéglői alkalmazottak, akik a merénylőnek tanni voltak. Elutazott Youngstownba s megrögzött a vádlott clevelandi fiukat. Az egyikén határozottan felismerte Al Bogan azt a banditát, aki Bonnett lölette. Mook megtudta egy másik fiatalembernek a nevét is, akinek szintén része volt a merénylőben. Ez a fiú az alabamai Montgomeryben van fogva.

A négy fiú közül kettőt ugyan a rendőrség, mint egy ismerősi banda tagjait.

Bogan úgy nyilatkozott, hogy millió ember közül is ki tudta volna választani Bonner gyilkosát úgy megrögzött emlékezetében minden arcvonása.

Nem történt újabb nagy rablómerénylő.

Cleveland népe már megszokta, hogy minden nap újabb nagy rablómerénylő hírére olvassa a lapokban. Csütörtökre virradóra nem történt nagyobb merénylő. Betörést is csak egyet jelentettek. Ennek a tettesei rendőrkézre kerültek.

Mayer Józsefnek a 5902 Denison azenen levő vaskereskedését akarta három sühane fel törni. Mayer, aki az emeleten lakik, hallotta, hogy üzletének ablaka betört. Kinézett az ab-

lakon s látta, hogy a sarkon egy gyanús férfi áll, kettő meg a betört ablakon keresztül az üzletbe mászik. Nyomban telefonozott a rendőrségre, majd revolverrel lement az üzletbe. A betörők az utcára menekültek s vissza-visszalöttek a rájuk lövöldöző Mayerre.

Kuehn rendőrhadnagy és Henie Grmester, akik a telefonjelentésre Mayer üzlete felé tartottak, elfogták a lövöldöző betörőket.

Sprosty közbiztonsági igazgató két órási értekezletet tartott szerdán este Smith rendőrfőnökkel a központi rendőrfőállomáson. Alaposan megbeszéltek a helyzetet, de új programot nem dolgoztak ki a banditák garázdálkodásának a megszüntetésére. Inkább az új rendőri szolgálatba helyezések kérdésére helyezték a fősúlyt, minthogy ettől várják a közbiztonsági helyzet javulását, az új rendőri szolgálatbalehelyezése folytán ugyanis régi, tapasztalt rendőri szabadulnak fel a banditák ellen való küzdelemre.

Walter Brand-ot, akit Brodnick sóffór avval vádol, hogy egyike volt a General Baking Company kasszarobantóinak, a rendőrség annak módja szerint vad alá készült helyzetben a nevezett cég acélszekrényének felrobbantás és kirablása, a cég iródtájába való betörés, valamint Jacob Greuloch éjjeli őrt ellen elkövetett támadás miatt. Brodnickot ugyanevel vádolja a rendőrség mint a banditák büntetését. A bíróság olyan összeget követel tőle biztosítékul, amint még eddig egyetlen ilyen esetben sem kívánt. Tízezer dollárban szabta meg a bált, ugyanilyen biztosíték mellett volt csak hajlandó szabadlábrahelyezni a tárgyalásig Brandot is. Természetesen egyik sem tudott jótállót szerezni s így mindketten börtönben ülnek.

Péntekre virradó éjjel tizenegy rablás és három utonállás történt Mayer üzletének feltörését is beleszámítva. Ezek a poruljárt betörők a következő neveket és lakcímeiket diktálták be: William Wetekan, 4145 Lorain ave., Albert Gibbons, 2316 W. 37th str., Charles Osterich, 5907 Frontier ave. Osterichet novemberben letartóztatták a Stockyard Hotelben elkövetett betörésből kifolyólag, de akkor nem volt ellene elegendő bizonyíték.

KIFOSZTOTT MAGYAR. Erdely Gyulától 510 dollárt csaltak el szélhámosok egy magyar szalonban.

Erdely Gyula asztalos, a ki 3570 W. 54th streeten lakik, panaszt tett a rendőrségen, hogy két magyar szélhámos 510 dollárjától fosztotta meg egy west sidei magyar szalonban.

Erdelyt, aki nem tévesztendő össze Erdélyi Gyulával, a Frank lin avenuei üzlettel, az ismert pénzörzési-trükkök csapatát be, valószínűleg azok, akik a hónap a W. 22nd Streeten lakó Tóth Józsefet könnyítették meg pár száz dollárral.

A rendőrség nyomozza a esásokat.

TEA-ESTÉLY. A Clevelandi Magyar Athletikai Club vasárnap, azaz január hó 18-án, saját helyiségében, 2700 Vestry Ave. nagyteremben, TEA-ESTÉLYT rendez TANCMŰ-LATSÁGGAL egybekötve. A magyarság szíves támogatását kéri. Rendezés: 13-15, V.

KEPES ANDRÁS vonós zenekara Kundt Gábor szalonjában: 2422 Bridge Ave. Játékok minden szombat 4. u. 4-11 12-ig. Alánközik jutányos áron keresztelődik, lakodalmi vagy bálokra. — Címe: 2422 Bridge Ave., a szalonban. Cleveland, O.

ALFRÉD SAFRAN magyar ügyvéd. 535 Society For Savings Bank Bldg., Cleveland, O. Tel.: Main: 3610. — Centr. 8718.

KEPES GYÖGYSZERTÁRBAN 3017 W. 25th St., Cleveland, O.

ZÁSLÓNAP.

Asz Első Magyar Református Egyház szűp ünnepét rendezte a templomban és iskolájában egy-egy szűp lobogót helyezett el.

A Clevelandi Első Magyar Református Egyházban vasárnap zászló-ünnepélyek lesznek. Délelőtt a templomban, este az iskolában adják át a rendeltetésüknek azokat a gyönyörű zászlókat, melyek az egyház ifjúsága és az iskolás gyermekek vetek az egyháznak újjei ajándékul. A zászlók ünnepélyes felavatása azért késett, hogy most mennél többen részt vehessenek az eddig még páratlan ünnepélyen.

A református templomokban nincsenek zászlók. Az első egyház templomában sem volt eddig zászló, kivéve azokat az ünnepélyes alkalmakat, amikor egyletei vagy más testületek hozták el magukkal zászlóikat. Ilyenkor megeseit, hogy egész zászló-erdő volt a templomban. Az idők azonban olyanok, a mikben a szokásoknak is változnie kell. A magyar egyházaknak sok eselméje volt itt a háború alatt. Voltak, akik gyanusításokkal, sőt vádaskodásokkal szerettek volna bajba keverni őket. De ezeknek az egyházaknak a tagjai mindenkor hiven teljesítették a fogadott haza iránti kötelezettségeket és becsületos törvényszületeik mindenkor megóvta őket is, egyházukat is, minden veszedelmétől. Ezeknek a kötelezettségeknek a szimbóluma lesz ez az új zászló. Örökös emlékeztető arra a hálásra, a mivel mindnyájan tartozunk ennek az országnak, mely szívesen látta itt a magyar alattvalókat.

A zászló-ünnepély első része délelőtt 10 órakor kezdődik a templomban. Alkalmi istentisztelet keretében fog az lefolyjni és Tóth Sándor lelkész a zászló jelentőségéről és az iránta tartozó hűségéről fog prédikálni. Az egyházi beszéd végzetével a lelkész átadja a zászlót megörzözés végett az egyház előjáróságának, melynek nevében Magyarórády János gondnok, régi amerikai polgár, veszi át és helyezi el az állandó helyére. A leányok megkoszorúzzák, az egyház fiatalból lelkésze pedig egyenruhás díszörséget alkotnak majd eléte.

Az esti ünnepély nyolc órakor kezdődik az iskola nagytermében. A Református Klub ifjai rendezik.

Az ünnepély műsorát lapunk holnapki számában közöljük.

CSALÁDI KÖR.

LAKZINAK BEILLÓ KERESZTELŐ.

Simonyi Lajos és neje közel 100 jőbarátjukat látták vendéglő ujjasulást Irma leánykájuk megkeresztelésére alkalmából.

Simonyi Lajos miskolci (Porsodm.) származású vendég és szállodás fényes keresztelői ünnepélyt tartott szerdán este 2519 W. 25th streeti vendéglőjében abból az alkalmából, hogy elsőszülött leánykáját Irma névre megkeresztelték. A keresztelést Réz M. János, a Szent Imre r. kath. hitközség plebános végezte. A leánykát Iván József, a bridgeporti Amerikai Magyar Segély Szövetség jelenleg Clevelandban lakó volt segédtitkára és neje tartották keresztvizi alá.

A keresztelőre Simonyi sok jőbarátot: számos üzletembert, ügyvédet, városi tisztviselőt hívott meg. Közel száza ragott az egybegyűlt vendégek száma, akik fejedelmi vacsora elköltsége után szobrébb-szebb felköszöntőkben üdvözölték a boldog szülöket s kívántak minden jót az újszülöttnék. Holupka kitűnő zenekara, no meg a jó bor és pezsgő, úgy felvidította a társaságot, hogy hamarosan táncra is perült. A mulatság kivilágoson kivrívadtig tartott.

A vendégek közt volt Hedrick József és neje is, akik szintén Bridgeportról költöztek Clevelandba rövid idővel ezelőtt. Hedrick sógora Simonyi Lajosnak, akinek neje a gőneruszkai (Abanjan.) származású Hedrick Borbála testvére.

ALFRÉD SAFRAN magyar ügyvéd. 535 Society For Savings Bank Bldg., Cleveland, O. Tel.: Main: 3610. — Centr. 8718.

KEPES ANDRÁS vonós zenekara Kundt Gábor szalonjában: 2422 Bridge Ave. Játékok minden szombat 4. u. 4-11 12-ig. Alánközik jutányos áron keresztelődik, lakodalmi vagy bálokra. — Címe: 2422 Bridge Ave., a szalonban. Cleveland, O.

ALFRÉD SAFRAN magyar ügyvéd. 535 Society For Savings Bank Bldg., Cleveland, O. Tel.: Main: 3610. — Centr. 8718.

KEPES GYÖGYSZERTÁRBAN 3017 W. 25th St., Cleveland, O.

FIZETÉSEMELÉS.

Asz ablaküveggyárosok bizottsága és az Országos Ablaküveggyártók Uniójának képviselői közt megállapodás jött létre, amely szerint az ablaküveggyártók munkások, szám szerint tizenkétezeren 10 százalékos fizetésemelésben részesülnek.

A béremelés a múlt évi bérszabályzat alapján.

MUNKÁBAN A FEKETE KÉZ.

Ujjabb merénylő egy olasz kereskedő életé ellen.

A Black Hand tagjai újabb merénylőket követtek el Rossland Visconti olasz halkereskedő ellen, akinek a 1926 Woodland avenueen van üzlete. A merénylőket öt golyót röpítettek a testébe s a szerencsétlen ember most élet-halál közt lebeg.

Sterling rendőrfelügyelő szerint azok a merénylők, amiket a Woodland avenue és az E. 22nd Street környékén lakó olasz üzletemberek ellen elkövettek, egy és ugyanaz a banda készítette elő.

Ez a banda a Fekete Kéz nevében követtek el Rossland Viscontit, hogy egy bizonyos helyen legyen le 3000 dollárt október 12. előtt, különben halálra.

Visconti nem teljesítette a követelést s nemokára lelőtték Messino nevű barátjával együtt, amint az üzlete aajtájában beszélgettek. Messinot, amint a kórházból kikerült, nyomban meggyilkolták. Visconti ellen még most szerdán este ismételték meg a merénylőket. Amint a háza előtt kiszállt autójából, rárohantak s öt golyót röpítettek testébe.

Az orvosok attól félnek, hogy nem marad életben.

HALT, MEGALLJON! MOST OLCSÓ A

MOST VÁSÁROLJON!

Az óra óta még egyszer sem volt ilyen alacsony a hirtet seretés ára. Amig ez az enyhe idő tart, de bármilyen körülmények közt is meg vagy két hétig aligha szállnak fel az árak, emel-fogva most kell megragadni az alkalmat, amikor

hímet, pörzsölt vagy forrázott disznót legolcsóbb áron vásárolhat az ember. Bistósitum azokat, akik az én üzletemben keresik fel, hogy valóban olcsó árakat találjanak nálam. A disznók kukoricán hiztak, emel-fogva husuk kitűnő, szirjuk illatos, ami a fő.

NE HALOGASSA AZT A DISZNÓTORT,

jőjjön el s válassza ki a legemlékezőbb nagyságu kövér disznót. A beszállás, pácolás módját megmondom, ha nem ismerem. Nagyszerű füstölő van üzletemmel kapcsolatban.

ERDELYI GYULA hentes és mázasos üzlete 2337 FRANKLIN AVE., a W. 24th St. közelében, Cleveland, O.

Költson el 50 centet az Abbázia kávéházban és részt vehet egy 150 dolláros szongora ingyenes kisorolásában, melyre a jegyet a fűzetésnél kapja dímentesen.

AZ ABBÁZIA KÁVÉHAZAT magyaros vendégszerzésűt vezetik s mivel sok gondot okoz nekünk néknek annak vezetése, férfiaknak bevesztik. Látogassa meg kávéházunkat, hol a legjobb kiszolgálás lesz nére. Honlányi tiszteltet! Öv. Katonás és Búd Borisak.

Dr. Kondik Mihály MAGYAR FOGORVOS Rendel reggel 9-től este 8 óráig Vasárnap 10-12 óráig. 11607 Buckeye Road Cleveland, O.

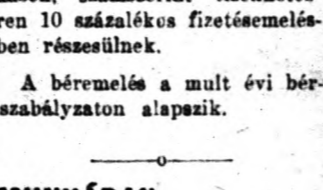
MÁR \$10.00-ért KAPHATNAK a pénzületi szándékú East és West Sidei fűzetésűkkel való 12 darabos arany karcsigárgyűjtő, amelyek valódi-értékű és fűzetésű jöjnek!

M. FEHER köztimari ékszerüzlet, 8805 Buckeye Rd., Cleveland, O. 11-15, V. 16

Dr. Cziprus István MAGYAR FOGORVOS 1699 W. 25th St., Cleveland, O. Rendel: 9-től este 9-ig. — Vasárnap délután 10-11 óráig.

A KINAI BÉKEKÖVET.

A békekönferencia Kína is képviselve lesz. A menyvel bírók közül egyik legkiválóbb diplomátáját Lu Cheng Hsiangot küldte el Párisba a béketárgyalásra.

lásokra. Lu Cheng Hsiang éven át volt Kína külügyminisztere és mint kínai nagykövet több európai fővárosban tartózkodott hazamosabban. A kínai békekövet most utazik keresztül Amerikán, hogy New Yorkban hajóra szállva Franciaországba menjen.

TIZ ÉVES JUBILEUM ÉS KONVENCIÓ.

A Clevelandi Róm. és Gör. Kath. Szövetség folyó hó 18. és 19-én a Szent Erzsébet hitközség ideiglenes templom alatti helyiségében fogja 10-ik évi

megtartani, melyre a vidéki osztályok is küldenek képviselőt. A gyűlés kezdődik szombaton 9 órai szent misével, melyen részt vesz a tisztikar, a vidéki delegátusok az osztályok vezetői, a tagok, akik azon részt akarnak venni és továbbá a gyermek-örsejly.

Azert felkérnek a szülőket, hogy gyermekeiket az iskola udvarán 1/2 órakor megjelenjenek, ahonnan testületileg lesz bevonulás a templomba.

Isztentisztelet után kezdődik a veszi a rendezés gyűlés, mely vasárnap este 6 órakor ér véget, amikor is a tizen év ünnepély, vacsorával egybekötve.

Ezen ünnepélyre és gyűlésre a tisztikar meghívja egy a szövetség tagokat, mint az öszmagyarságot, mert a Szövetség nyitit gyűlést tart, tehát azon megjelenésük minden iránti testvér, aki a Szövetség iránt érdeklődik. Tehát felmagyarság testvére! Jőjjetek el, hogy annál nagyobb legyen a mi örömmünk, mennél többen leszünk, hiszen megérdemli ezen Szövetség, amely 10 éven át csak áldásos és dicsekes munkát végzett árak és örvények könyvet szerzett lelkülről és erőtűt is csak ezt fogja tenni.

Tisztelettel: A Tisztikar. 13-14

ÜZLETI KALAUZ.

Nemokára megjelenik a Blue Book Directory.

A clevelandi törvényszékek hivatalos lapja, a Daily Legal News egy üzleti kalauz kiadására vállalkozott. Ez a kalauz, amely Blue Book Directory címmel rövidesen megjelenik, egy a nevezett lap hasábjain, mint kézikönyv formájában, tartalmazni fogja az összes clevelandi üzletek, hivatásos emberek nevét és címjegyzékét olyan sorrendben, amint hely az üzleti és professzionatus életben megilleti őket. Az üzleteknek és a hivatásos embereknek alkalmat ad a kiadválallat annak megmondására, hogy mint osztályozatosan. A könyv mint osztályozatosan. A könyv mint osztályozatosan. A könyv mint osztályozatosan.

Dr. Kondik Mihály MAGYAR FOGORVOS Rendel reggel 9-től este 8 óráig Vasárnap 10-12 óráig. 11607 Buckeye Road Cleveland, O.

MÁR \$10.00-ért KAPHATNAK a pénzületi szándékú East és West Sidei fűzetésűkkel való 12 darabos arany karcsigárgyűjtő, amelyek valódi-értékű és fűzetésű jöjnek!

M. FEHER köztimari ékszerüzlet, 8805 Buckeye Rd., Cleveland, O. 11-15, V. 16

Dr. Cziprus István MAGYAR FOGORVOS 1699 W. 25th St., Cleveland, O. Rendel: 9-től este 9-ig. — Vasárnap délután 10-11 óráig.

TITOKZATOS GYLKOSÁG.

I. FELVONÁS.

Színhely: törvényszéki tárgyalóterem.

Asz elnök (a vádlotthoz): Vádlott, lépjen elő és mondja el töredelmeit: mi indította önt arra, hogy anyómat castagnettákkal agyonüsse.

A gyilkos: Milyen tisztelt elnök ur, az okát csak a kivégzés napján mondok meg. Addig nem! Hiába is faggat.

Asz elnök: Az esküdt urak majd döntenek. A védőügyvéd urat illet meg a szó.

A védő: Tekintetes Törvényszék, irgalmat kérek e szerencsétlen ember számára, mert hiszen tulajdonképpen mindenek a spanyol nátha az oka!

Asz elnök: De ügyvéd ur! Mi köze a spanyol betegségnak a büntényhez? Ön félrebeszél!

A védő: Bocsanat, elnök ur, én tudom, hogy mit beszélék. Ismétlem: nem a védelem, hanem a spanyol betegség a bünyő! Igen, a spanyol nátha okozta, száthatvan fokos lázában védelem fölkapta a castagnettát s a bolero ütteme bezuzta az anyósa koponyáját! Igen!

A gyilkos: Sohne örökőd-jék az ügyvéd ur! Készönöm a szemlélő ötletet, de hiábavaló minden fáradozásom. Ismétlem és ünnepélyesen kijelentem, hogy tisztá emével s a büntény következményeinek teljes tudatában követtem el a gyilkosságot.

Asz elnök: A törvényszék tanácskozására visszavonul! Az esküdtbírák elhagyják a termet, de csakhamar visszatérnek a halálos ítélettel.

A gyilkos (miután meghallgatta az ítéletet): Hála Istennek! Leghőbb vágyam teljesül! Köszönöm esküdt uraim! Nemokára önök is megtudják, hogy miért gyilkoltam meg az anyósomat. Köszönöm

II. FELVONÁS.

Színhely: a síralomház.

Az ügyész (főrzóza a mélyen alvó gyilkost): Ebdrejen! Utolsó órája ütött! Bátorság!

A gyilkos (mohó örömmel talpra ugrik): Óhó nekem, oly rég várt pillanat Hat hét óta iszonyu aggodalmak álltam ki, mert attól rettegetem, hogy a köztársasági elnök megkegyelmez! Ó, mennyi öröm és gyönyörűség! Nem fenyeget többé az elnök kegyelem! Hála nekem, te jószágos Eg!

A fogházigazgató: Mig ráadják a halotti inget és elkészítik az utolsó ájtóztatással: akar-e élni azzal a hagyományos joggal, hogy egy utolsó cigarettát elszívhat! (Egy cigarettát nyujt át a gyilkosnak.)

A gyilkos (kitoró örömmel): Végre! Itt vagy, a kezemben tartlak, az enyém vagy: oly régóta nélkülözött cigarettát! Ó, uraim! Akarják-e tudni, hogy miért ütöttem agyon az anyósomat castagnettával bolero-ütemre? Most már megmondom!

Az ügyész: Beszéljen!

A gyilkos (miközben gyönyörűséggel rágyujt a cigarettára): Hát tudják uraim, eszenvedélyes, megrögzött dohányos vagyok. En ennek a eszenvedélynek vagyok az áldozata, Hiába kerestem-kutatam: sehol sem tudtam felhajtani egy csipetnyi kapadohányt sem. Mit tégyek... azaz hogy? Mit szivjak?... a fogamat?... Hopp! Megvan! Eszembe jutott, hogy a haláraitét bünyőket hagyományos szokás szerint, a kivégzés előtt cigarettával kínálják meg. A tervem készen volt! Mert hát a derék dohányjövődék jóvoltából az itéletnapig sem juthattam volna cigarettához! Most meg csak olyan áldozatot kellett kiszemelnem, a kit senki sem sajnál, sőt, akinek elpusztításával csak örömet okozok másoknak. Így csett s válassza az — anyósomra! A többi már tudják, uraim! Es most mily boldog vagyok, hogy szemlélis tervem, minden dohánykrisis ellenére, egy pompás cigarettához juttattott! (Bodor füstöt eregetve, hamisan kacint s szemével.) Nos, uraim! Ez embernek mindig tudni kell magán segítenit!...

Dr. Kondik Mihály MAGYAR FOGORVOS Rendel reggel 9-től este 8 óráig Vasárnap 10-12 óráig. 11607 Buckeye Road Cleveland, O.

MÁR \$10.00-ért KAPHATNAK a pénzületi szándékú East és West Sidei fűzetésűkkel való 12 darabos arany karcsigárgyűjtő, amelyek valódi-értékű és fűzetésű jöjnek!

M. FEHER köztimari ékszerüzlet, 8805 Buckeye Rd., Cleveland, O. 11-15, V. 16

Dr. Cziprus István MAGYAR FOGORVOS 1699 W. 25th St., Cleveland, O. Rendel: 9-től este 9-ig. — Vasárnap délután 10-11 óráig.

Dr. Kondik Mihály MAGYAR FOGORVOS Rendel reggel 9-től este 8 óráig Vasárnap 10-12 óráig. 11607 Buckeye Road Cleveland, O.

MÁR \$10.00-ért KAPHATNAK a pénzületi szándékú East és West Sidei fűzetésűkkel való 12 darabos arany karcsigárgyűjtő, amelyek valódi-értékű és fűzetésű jöjnek!

M. FEHER köztimari ékszerüzlet, 8805 Buckeye Rd., Cleveland, O. 11-15, V. 16

Dr. Cziprus István MAGYAR FOGORVOS 1699 W. 25th St., Cleveland, O. Rendel: 9-től este 9-ig. — Vasárnap délután 10-11 óráig.

Dr. Kondik Mihály MAGYAR FOGORVOS Rendel reggel 9-től este 8 óráig Vasárnap 10-12 óráig. 11607 Buckeye Road Cleveland, O.

MÁR \$10.00-ért KAPHATNAK a pénzületi szándékú East és West Sidei fűzetésűkkel való 12 darabos arany karcsigárgyűjtő, amelyek valódi-értékű és fűzetésű jöjnek!

TITOKZATOS GYLKOSÁG.

I. FELVONÁS.

Színhely: törvényszéki tárgyalóterem.

Asz elnök (a vádlotthoz): Vádlott, lépjen elő és mondja el töredelmeit: mi indította önt arra, hogy anyómat castagnettákkal agyonüsse.

A gyilkos: Milyen tisztelt elnök ur, az okát csak a kivégzés napján mondok meg. Addig nem! Hiába is faggat.

Asz elnök: Az esküdt urak majd döntenek. A védőügyvéd urat illet meg a szó.

A védő: Tekintetes Törvényszék, irgalmat kérek e szerencsétlen ember számára, mert hiszen tulajdonképpen mindenek a spanyol nátha az oka!

Asz elnök: De ügyvéd ur! Mi köze a spanyol betegségnak a büntényhez? Ön félrebeszél!

A védő: Bocsanat, elnök ur, én tudom, hogy mit beszélék. Ismétlem: nem a védelem, hanem a spanyol betegség a bünyő! Igen, a spanyol nátha okozta, száthatvan fokos lázában védelem fölkapta a castagnettát s a bolero ütteme bezuzta az anyósa koponyáját! Igen!

A gyilkos: Sohne örökőd-jék az ügyvéd ur! Készönöm a szemlélő ötletet, de hiábavaló minden fáradozásom. Ismétlem és ünnepélyesen kijelentem, hogy tisztá emével s a büntény következményeinek teljes tudatában követtem el a gyilkosságot.

Asz elnök: A törvényszék tanácskozására visszavonul! Az esküdtbírák elhagyják a termet, de csakhamar visszatérnek a halálos ítélettel.

A gyilkos (miután meghallgatta az ítéletet): Hála Istennek! Leghőbb vágyam teljesül! Köszönöm esküdt uraim! Nemokára önök is megtudják, hogy miért gyilkoltam meg az anyósomat. Köszönöm

II. FELVONÁS.

Színhely: a síralomház.

Az ügyész (főrzóza a mélyen alvó gyilkost): Ebdrejen! Utolsó órája ütött! Bátorság!

A gyilkos (mohó örömmel talpra ugrik): Óhó nekem, oly rég várt pillanat Hat hét óta iszonyu aggodalmak álltam ki, mert attól rettegetem, hogy a köztársasági elnök megkegyelmez! Ó, mennyi öröm és gyönyörűség! Nem fenyeget többé az elnök kegyelem! Hála nekem, te jószágos Eg!

A fogházigazgató: Mig ráadják a halotti inget és elkészítik az utolsó ájtóztatással: akar-e élni azzal a hagyományos joggal, hogy egy utolsó cigarettát elszívhat! (Egy cigarettát nyujt át a gyilkosnak.)

A gyilkos (kitoró örömmel): Végre! Itt vagy, a kezemben tartlak, az enyém vagy: oly régóta nélkülözött cigarettát! Ó, uraim! Akarják-e tudni, hogy miért ütöttem agyon az anyósomat castagnettával bolero-ütemre? Most már megmond

AMIKOR ROOSEVELT MAGYARORSZÁGON JÁRT.

BUSZKE VAGYOK AZ AMERIKAI MAGYAROKRA, — MONDOKTA AZ EZREDES BUDAPESTEN.

Roosevelt halála alkalmából bizonyára nem lesz érdektelen, ha az egykori tudósítások nyomán megemlékezünk azokról a napokról, amikor az ezredes Magyarországon járt. Roosevelt 1910 tavaszán körutat tett Európában és e körútja alkalmával beváltotta Apponyi Albert grófnak tett ígéretét, hogy Magyarországot is meglátogatta. Apponyit az interparlamentaris konferenciának kifejtett tevékenysége kapcsán ismerte meg Roosevelt, majd pedig amikor Apponyi Amerikában járt, őszinte barátságot kötöttek egymással.

Roosevelt magyarországi látogatása jelentős esemény volt az amerikai magyarság előtt is és épen azért a Szabadság ez alkalommal két munkatársát küldötte el Budapestre, hogy az ezredes látogatásáról részletes tudósításokat küldjenek. A két kiküldött tudósító Horváth József, aki már évek óta lapunk new yorki irodájának a főszerkesztője és Braun Márkus nagy sikerrel felelt meg a reájuk bízott feladatnak és kimerítő tudósításokban számoltak be Roosevelt magyarországi időzítéséről. Távírási tudósításokból kivesszük a következőket:

Roosevelt Magyarországra érkezik.

Budapest 1910. április 18. Az ünnepi lázban égő Magyarországot leirhatatlan lelkesedéssel fogadta Roosevelt Tivadart az Egyesült Államok volt elnökét. Hivatalos, programszerűen rendezett fogadtatás helyett oly kitörő erővel nyilatkozott meg a magyar nép szabadság szeretetében gyökerező rajongás és lelkesedés, amire Kossuth Lajos óta még nem volt példa Magyarországon történetében.

Az ünnepi díszbe öltöztetett magyar és amerikai zászlókkal felbuzgózott pozsonyi pályaudvaron óriási néptömeg gyűlt össze, hogy Roosevelt Magyarországra való megérkezését alkalmából üdvözölje. Kivonult a városi testület a polgármester vezetésével, valamennyi egyesület, a város és a vármegye notabiltásai, valamint az iskolák testületileg. Amikor a vonat megérkezett és Roosevelt alakja láthatóvá lett, az óriási közönség szünni nem akaró éljenzésben tört ki. Roosevelt kiszállva kocsijából, a reá várakozó Apponyi Albert felé szöveg és színtelen kitérő örmélt üdvözölte és a végül ismertetést és barátját. Az üdvözölő beszédekre lelkes szavakkal válaszolt az ezredes, majd Apponyi gróffal autóbá szállt és az ünnepi tömeg üdvözölése közepette hagyta el a várost.

Pozsonytól Eberherdig, Apponyi gróf kastélyáig az utvalóságos diadalmat volt. Három falut érintettek, egy magyar, egy sváb és egy tót falut. A lelkes tüntetés mindegyik községen megismétlődött. Roosevelt láthatóan meghatóta az egyszerű falusi nép kitörő lelkesedése és jólesően felkacagott, amikor a betanított iskolagyermek az adott jelre angolul kiáltották: Long Live Teddy.

A vasárnapot Roosevelt Apponyi gróf eberhardti kastélyában töltötte. Itt kapta meg az Amerikai Magyar Szövetség üdvözítő táviratát, amely így hangzott:

Roosevelt Tivadart urak Eberhardti. Nekem jutott a kiváltság és szerencse, hogy Önnek az Amerikai Magyar Szövetségnek szívből jött üdvözletét tolmácsoljam abból az alkalmából, hogy szülőházaikat, amelyet minden magyar, bárhol is lakják imád, tolmácsoljam. Ön a legkiválóbb tanuja annak, hogy egyuttal fogadtatásunknak is jó és törvényszerű polgárai vagyunk, mindent elkövetve, hogy a két nemzetet közelebb hozzuk egymáshoz és tudjuk azt is, hogy magyarországi látogatása, a legérdekesebb, soha össze nem térhető szeme lesz annak a lánagnak, amely a két nemzetet összekapcsolja. Ha a távol hazájától, és Magyarországi fővárosában megtekinthet Washington Gyógy szobrárt, gon-

doljon rá, amint mi gondolkunk Önre a nemzetek szabadságának és jogainak bajnokára, az amerikai magyarság nevében az Amerikai Magyar Szövetség.

Roosevelt vasárnap délután hagyta el Eberhardti és utazott Budapestre Apponyi Albert gróffal. A fővárosban már nébány gróval a vonat megérkezése előtt nagy tömegek várakoztak ki a nyugati pályaudvarhoz. A lelkes hangulatot még jobban fokozta a Pesti Hírlap kiadása magyar és angol nyelven, amely többek közt a következőleg üdvözölte Rooseveltet:

Ezredes ur. Amidőn a magyar földre lép, hogy megismerje azt a népet, a melyből milliók élnek az Ön országában, a szívek mélyéből előtörő igaz érzéssel üdvözi Önt Budapest polgársága. Nagy, leirhatatlan a mi örömünk, mert Ön, aki egyike a huszadik század legnagyobbjainak, meg fogja ismeri végre Magyarországot és annak népet.

A pályaudvaron vazy két ezer ember szorongott, a pályaudvar előtt pedig vagy tízezer anyyi. Az ezredes fogadására a Saksör és számos egyesület, meglelt Bácsy polgármester vezetésével a városi tanács, Khuen Héderváry gróf miniszterelnök és a kormány tagjai, valamint az egyetemi ifjuság.

Roosevelt Budapestben.

Este kilenc órákor robogott be a vonat a pályaudvarra. Leirhatatlan lelkesedés viharzott végig a tömegen, amikor a kocsijában álló Roosevelt messze hallható érces hangon kiáltotta: Long live Hungary.

Bácsy polgármester üdvözölésre lelkes beszéddel válaszolt az ezredes, majd a bemutatkozások után viharzó lelkes éljenzés közepette Apponyi gróffal autóbá ült. Eközben az egyetem ifjuság élenezte a Star Spangled Banner-t és megindult a diadalmat az utcákon álló tízezer lelkes éljenzése közepette a szálló felé. A mindjobban szaporodó tömeg hallani kívánta Rooseveltet, aki meglelt a szálló erkélyén és beszélni kezdett.

Nem találom szavakat érzelmem kifejezésére, mondotta. Mindig nagy büszkségem voltam a magyar faj szabadság szeretetének, vitéségének. Ez a mai lelkes fogadtatás csak megerősíti hitemet a magyarokról, akik közül sokan a legjobbjai az amerikai polgároknak. És így igazán végtelen örömmre szolgál, hogy megismerhettem azt az országot, amelyben jellemiesség, erkölcs és vallási szabadság uralkodik. Est a lelkes fogadtatást életem egyik legemlékezetesebb eseményei közé fogom sorolni, mert úgy érzem, hogy a magyarságból kivált lelkesedés az amerikai szabadság és jogegyenlőség képviselőjének szól.

Késő este volt már, amikor Roosevelt nyugóra tert.

Roosevelt a magyar parlamentben.

Budapest 1910. április 19. A mai nap programjának első pontját egy udvarias látogatás képezte. Roosevelt délelőtti tízen órákor hagyta el a Hungária szállóban levő lakását és báró Hengelmüller nagykövét társaságában József főherceg budai várba hajtattott, ahol letette névjegyt. A budai várból a parlament épületébe ment, a hol az interparlamentaris konferencia magyar tagjai rendezett tisztelettel fogadták.

Az ezredes a parlament bejáratánál Apponyi Albert gróf, Wekerle Sándor és Szöllősi Kálmán várta. Felkacsolták őt az ülésterembe, a hol nagy számban voltak jelen a képviselők, főrendek és notabiltások. Az éljenzés lecsillapultával Apponyi az ezredes elé lépett és magasszónyánál beszéddel üdvözölte nemesak, mint Magyarországi barátját és a világkétes apostolát, de mint a közerkölés és a becsületesség elszánt bajnokát, a nemzetek erkölcsi újjáalakításának leghivatottabb szószólóját. Roosevelt hosszabb beszédben válaszolt.

A magyar parlament oszlofnak levegőjében, mondotta a többek közt, az ezer éves Magyarország történelme elevenedik meg lelki szemem előtt. Nagy büszkségem voltam mindig a magyarok bátorságának, víteni erényének és szabadság szeretetének, hódolattal adódom a magyar nemzetnek, amelynek ősei megmentették a nyugati világot a mongol hordák pusztításától.

Majd összehasonlította a nemzetek életét az egyének életével és nagyszerű szavakkal fejtegette, hogy a világ haladásának egyik főfeltétele, hogy erős a gyengét ne tiporja le, hanem szeretettel közeledjék felé és igazságosan bánják vele.

Óriási lelkesedést keltettek az ezredes szavai. Ezután bemutatott neki a parlament épületét, amelyet nem győzött eléggé dicsérni. A parlamentből Roosevelt a budai várba ment, ahol József főherceg villásreggelin látta vendégül. A budai várból Kossuth Ferencnek Gresham palotában levő lakására ment az ezredes és csaknem két óra hosszan át folytatott bizalmas beszélgetést a magyar ellenzéki pártok nagyvezírjével. A beszélgetés során Kossuth szívből fakadó köszönetet tolmácsolta az amerikai nemzet előtt azért a lelkes fogadtatásért, amelyben Amerika édesatyját Kossuth Lajost részesítette. Az ezredes a látogatás után kijelentette, hogy végtelenül örvend, hogy a nagy Kossuthnak a fiát megismerhette.

Büszke vagyok az amerikai magyarokra.

A látogatás után Roosevelt körutat tett a városban, megismerve annak nevezetességeit, majd Széchényi László gróf és Szapáry Pál gróf társaságában a Nemzeti Kaszinóból kiköszöntött a városigébe a Washington szoborhoz. A szobornál hatalmas közönség várta az ezredesét és zúgó éljenzéssel fogadta. Az ezredes itt kellemes meglepetést ért. A szobor talpazatán egy hatalmas babékoszoru volt elhelyezve, amelynek amerikai és magyar nemzetiságnál széles szalagján arany betűkkel volt behimezve az Amerikai Magyar Szövetség neve. A koszorút az Amerikai Magyar Szövetség megbízásából Horváth József a Szabadság munkatársa helyezte a szobor talpazatára még az ezredes megérkezése előtt.

Rooseveltnek bemutatott Bezerédi Gyula szobrászművészt a szobor alkotóját. Az ezredes hosszan és néma áhítattal szemlélte a szobrot, majd így szólt:

Büszke vagyok az amerikai magyarokra, akik hálaifjárnak ezzel a szoborral oly méltóan adtak kifejezést.

Majd gratulált Bezerédynak a sikerült alkotáshoz. A nap folyamán Roosevelt részt vett a Park Klubban tiszteletre adott ebédén, majd az amerikai konzulátusra ment, ahol a budapesti amerikai kolónia tagjaival ismerkedett meg és beszélgetett el.

Másnap az ezredes Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszterrel a komárom megyei Bábólnára ment, hogy megtekinthesse az állami méntelep. Budapestre való elutazása előtt fogadta Braun Márkust a Szabadság kiküldött munkatársát és általa a következő üzenetet küldte az amerikai magyarságnak:

Mindazok, amiket eddig Magyarországon, illetve Budapestben láttam és tapasztaltam, óriási hatást gyakoroltak rám. Mondja meg az amerikai magyaroknak, hogy joggal lehetnek büszkék szülőházaikra.

A közönség szünni nem akaró lelkesedéssel fogadta szavait. Valaki ekkor felkiáltott a tömegből:

Ha itt marad nálunk és magyar állampolgár lesz, megválasztjuk királynak.

Rooseveltnek tolmácsolták a körbekiáltást és jól mulatott azon.

KÉPEK ROOSEVELT HALÁLARÓL.

A felső képen a Youngs Memorial temető látható, ahol az ezredes örök nyugalomra helyezték. Az alsó kép az Oyster Bay-i templom, ahol a gyászünnepség végbement és a szelén Dr. George Talmadge lelkész, aki a gyászszertartást vezegte.

fel a pompásabbnál pompásabb érdekes vezéreik jelent meg a Szabadság április 21-iki számában. Az események annyira beigazolták azt, amit a Szabadság akkor megírt, hogy érdemesnek tartjuk a cikket egész terjedelmében leközölni:

Ami csak erőmből és hatalomból telik, a jövőben mindent meg fogok tenni a magyarságért.

Örökbe és örök értékű tudja ezek, mert mindenki tudja, hogy az Egyesült Államok volt elnök nem szokott játszani a szavakkal.

Az Egyesült Államok volt elnökének fogadtatása a mi szemünkben valószínűleg nemzeti szentség. És ez a nemzeti szentség annál kedvesebb, annál másradandóbb, annál becsesebb, mivel a Habsburgok közel négy százados uralkodása alatt, még egyetlen Habsburg államfőnek az ajkáról sem hangzott el hasonló fogadalom.

Hiába minden: a Habsburgok még sohasem találtak meg azt az utat, mely népeik szeretetéhez és szívéhez vezet.

Valami névtelen hideg átok veszi őket körül, mely áhítatlanság szakadék gyanánt tárogatottuk és népek között.

Trónjuk nem a népmilliók szereteténél szilárd sziklán nyugoznak, hanem a szüronyok millióin. Vajon melyik szilárdabb a kettő közül?

Mintha Roosevelt európai és magyarországi látogatása már is csattanó választ adott volna erre a kérdésre. Mintha a Roosevelt körüli viharos szeretettől már is megintogtak volna egy kisse a szüronyok millióin nyugvó trónok.

Igy tűnik fel legalább mielőttünk.

Ha a Habsburgok egyáltalán tanulni akarnának: a Roosevelt

Az elutasítás.

Az ezredes estére visszatért Budapestre, hol részt vett a miniszterelnökségi palotában rendezett díszebéden. A lakomán jelen volt a kormány valamennyi tagja, számos főrend, képviselő és a mágns világ. A budai várból Roosevelt vissza hajtattott szállójába, ahonnan tíz óra körül a Párisba indult. Dacára a késő éjjeli óráknak, a pályaudvaron hatalmas tömeg jelent meg, hogy bucsut mondjon az ezredesnek. Roosevelt meleg szavakkal búcsuzott a lelkes közönségtől és kijelentette, hogy soha sem fogja elfeledni azokat a napokat, amelyeket Magyarországon töltött.

Igértük teszek, mondotta búcsuzásul, hogy amíg élek, mindig minden tőlem telhető meg fogok tenni a magyarságért.

A közönség szünni nem akaró lelkesedéssel fogadta szavait. Valaki ekkor felkiáltott a tömegből:

Ha itt marad nálunk és magyar állampolgár lesz, megválasztjuk királynak.

Rooseveltnek tolmácsolták a körbekiáltást és jól mulatott azon.

Rooseveltnek a látogatását vezéteikokban napokon keresztül méltatták a budapesti lapok és rendkívül nagy jelentőséget fűztek ahhoz.

A Szabadság a jövőbe látott.

Roosevelt magyarországi látogatásával kapcsolatban érdekes beszámoló jelent meg a Szabadság április 21-iki számában. Az események annyira beigazolták azt, amit a Szabadság akkor megírt, hogy érdemesnek tartjuk a cikket egész terjedelmében leközölni:

sevelt körüli tomboló szeretetből hatalmas következtetéseket vonhatnánk le. Megtanulhatnánk, hogy az igazi hatalom nem a szüronyok millióin van, hanem a népmilliók szívében. Megtanulhatnánk, hogy néhány szeretetteljes szóval, mely a koronás államfő ajkairól hangozik el, sokkal többet érhetnek el, mint a szüronyok millióival. Megtanulhatnánk, hogy a milliók szeretete még az egyszerű polgárokat is magasan a koronás fő fölébe helyezi és a népek gyűlölete még a koronás főköt is a sárba rántja le.

Országaink trónján negyszáz év óta ülnek már a Habsburgok, de a szeretetnek olyan kitörő viharra még egyetlen egyet sem vett közülük egy körül, mint amilyen most Roosevelt körül tombolt. Mert a hideg fény és hideg pompa csak a szemet kápráztatja el, de a milliók szívében sohasem talál utat. Mert a korona egy magában nem elég, a koronához szív és lélek is kell. Ha a korona a királyok legfőbb díszje és ékessége, a koronának legfőbb díszje és ékessége viszont a királyok szíve.

Szív és lélek nélkül a korona csak hideg, dermedt fényt sugároz maga körül, szívvél és lélekkel együtt termékenyítő derüzt. Szerető szívvél és szerető lélekkel korona nélkül is meg lehet nyerni a népmilliók igaz szeretetét, szerető szív és lélek nélkül azonban még a koronával sem.

Hatalmas intőjeleit bizonyítja mindezt Roosevelt magyarországi látogatása, aki egyszerű amerikai polgár létére, egyszerű pillanatok alatt ehomályosította az éreztél magyar koronát. Vajon a Habsburgok meg fogják-e szívelelni végre ezt a hatalmas menedőt.

A JÖVŐ VÁROSÁ.

Ha a régi városok furcsa házi között járják az ember, szinte nem is lenne hajlandó elhinni azt a pozitív tény, a melyet pedig kétségtelen valószínűságnak bizonyít a kulturtörténelem, hogy nincs semmi más az egész földkerekségen, ami olyan gyorsan és tökéletesen változhatna meg a legrovidebb idő alatt, mint éppen a város. Furcsán hangzik ez az első pillanatra, de meg kell csak gondolni, hogy mekkora tulajdonképpen egy város élettartama, minden más élethez, vagy emberkéhez teremtette alkofásához viszonyítva.

Mily elenyésző csekélyesség egy város életében például ötven évtizedtől Annyit sem számít, mint az emberi életben tartama még nyolcvan évtizedtől sem. Városok pedig évszázadok és évszázadok számára épülnek. Alig egy pillanatra egy város életében ötven év és mégis ki ismerne rá péld-

előző. A hangsúly ezen van jobbra, szebbé, praktikusabbá, mert amióta csak a technikai tudományok fejlődése megteremtette a városépítő mérnökök óriási táborát, kevés olyan érdekes problémája vetődött fel a modern életnek, mint éppen a városok építésének és újjáépítésének kérdése.

Az álmódó mérnökök úgy képzik a dolgot, hogy miután az emberiség fejlődése kétségtelenül a sűrűsödés, a központosítás felé halad és ezzel nélkülözhetetlenné teszi a kulturális gépezetjait, a világ várososodik, hát ezek a világvárosok legalább olyanok legyenek, amelyek ha nem is örökre, de legalább nemzedékek igen hosszú sorára kielégíthessék a jövő igényeket is. Nagy alkotás egy világváros, annak megteremtése tehát ne véletlenek és egyéni építési szeszélyek szerint történjék, hanem a mai tudomány színvonalán, a legtekélyesebb tervezéssel és előre gondolva minden jövőbeli eshetőségre.

Az amerikai és ausztráliai új városok megalapozásánál teljes mértékben érvényesül is már ez a modern fel fogás. Ha megnézi az ember egy olyan amerikai vagy ausztráliai város tervrajzát, amely az utóbbi évtizedekben keletkezett, csaknem valamennyinél egyszerre szembetűnik a gyönyörű és eszedálatos tervezésű és a kék-szeriességi szempontok figyelembe vétele. Mint a léniavonalak, olyan egyenesek az utak és szabályos szögökre oszlik a város, a legegyszerűbbé téve az eligazodást. Pontosan meghatározott távolságokban egész liget és park övezetek szakítják meg az utcák vonalait.

A világvárosok forgalma máris oly óriási, hogy az utcák, amelyeknek építői nem is álmodták a forgalom ily iszonyú megnövekedéséről, régen nem felelnek már meg céljuknak és rendeltetésüknek: a forgalom gyors, sima és akadálytalan lebonyolításának. A nagyvárosok örök baja a forgalomtorlás és a zűrzavar. Az álmódó mérnökök fantasztikus elképzelésekkel gondolják egyelőre ennek a kérdésnek a megoldását, amelyen nem segítenek sem a hidatjárók, sem a földalatti átjárók.

Az egyik mérnök úgy képzeli, hogy pár évtized múlva külön emeletes járdák lesznek majd a házak falához építve, csak gyalogosok járnak ezeken, ahonnan már csak néhány lépés vezet az oltárhoz. Ama fiatal urleányok közül, akik most kezdik meg első társadalmi szereplésüket, bemutatjuk olvasóinknak Miss Eugénia

A FŐVÁROS SZÉPE.

Washingtonban most kezdődnek el azok a bálók, amelyekben az előkelő társaság bemutatja azokat a fiatal leányokat, akik a fehér leányzóból kilépnek a társadalmi életbe. Nevezetes

az emeletes utcákon, a kocsiforgalom pedig a mai utcaszint bonyolódik majd le. Még fantasztikusabb az a gondolat, hogy az emberek a jövő városában egyszerűen a levegőben kifeszített drótpályákon fognak szaladgálni egy furcsa szerkezetű egyszemélyes kocsikkal a fejükön, amely lehetővé teszi a "epottyanást".

Még kényelmesebbé tenné ez életet egy másik mérnöknek az az ötlete, hogy óriási hullámvasutpályákat kellene építeni a házak tetjeire és ezeken a hullámvasutakon öröklék mozgásban levő kis kocsik szállítanák ingyen a nagyvárosi embert egyik utcából a másikba. A legeslegfogalmasabb pontokra, az utcakeresztekhez pedig gázsi emelődarukat képez egy negyedik angol mérnök fantáziája. Játzsza szállítanék ezek az aszékárok az embereket az utca egyik feléről a másikra, a forgalom legkisebb megzavarása nélkül.

A SVÉD NAGYKÖVET NEJE.
Mrs. Ira Nelson Morris az Egyesült Államok svédországi nagykövetének neje rokonai látogatására néhány hétre hazakerkezett. Mrs. Morris Washing-

tonban, Chicagóban és Clevelandban fog tenni látogatást rokonainál. A szép asszony, aki alatt átjárók.

időszak ez a leányéletben. Tegnap még senki sem tudott róla, és holnap már mint society ladyt ünneplik, arcképüket közlik az újságok, nevük szerepelni kezd és bekekerülnek a rangos társaságok kálfa képmé-

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

A KÉZI ÉS SZELLEMI MUNKÁSOK VEZÉREIHEZ

(Hozzászólás "A kitagadottak" című cikkhez.)

Az amerikai magyarok Országos Nagybizottságának New Yorkban tartott gyűlése óta két olyan közérdekű cikk látott napvilágot e lap hasábjain... (Hozzászólás "A kitagadottak" című cikkhez.)

Quidquid agas, prudenter age et respice finem: quid, quo, quibus, anxiis, cur, quomodo, quando? (Bármint tessel, okosan fogj hozzá s gondolj a következményekre: mit, mivel, hol, milyen segédeszközökkel, miért, hogyan és mikor eslekedj.)

De az meg nem oly nagy baj, hogy ez az előzetes okosság és körültekintés meglőzött. Sok egyéb bajok közt az a legnagyobb, hogy sehol sem világlik ki a cél, amely szükségessé tette annak a szöveggel a közbevetését. Mert hisz ok volt, olvastuk: alkalom is adódott, tudomásul vettük. De ez még egyetemes nem képez elég alapot arra, hogy olyan dolgokat kelljen fesszegtetni: helyesen eslekedtet-e Pityi Palkó, avagy Klackhut Friei akkor, a mikor ő akarta meghatározni avagy megállapítani: kik a magyarság hivatott vezérei s melyik képviselői Amerikában? A munkások-e, avagy az urak? A kézművesek-e, avagy a szellemi erők tulajdonosai? A köztársasági érdekművek-e, avagy a demokrátiás elveknek más gyűntőnév alatti hívei? Csodálatos, hogy senki sem jutott arra a következtetésre és ahhoz az eredményhez, hogy egy bizonyos cél elérésének sikere okvetlenül megkívánja az összes heterogén elemeknek együtt való munkálkodását. Csodálatos, hogy szótárgyát képezheti egy pár órásnál, lelkes szó lényegének halványasága csak azért, mert az A. ajkáról ropogtat ki, aki véletlenül (vagy ha előre meghatározott terv szerint is, az mind egy), elsőként emelt szót közérdekű ügyben. Hát már annyira vagyunk a magyar közügyek terén, hogy kritika tárgyává tesszük azt is, hogy miért beszélt A. elsőként s miért nem beszélt B., és helyesen eslekedett-e C., amikor megállapította, hogy D. nem számít, mert nincs jelen!

De nem előm csupán a kezdetét és kialakulását a felmerült vitának bírálni, mert ezeken a helyeken mások beleestek, akik megelégedtek azzal, hogy kritizálták egymást; hanem tovább kívánok jutni ennél: célt akarok látni. Ha az a cél, hogy Amerikában a magyarok egy Országos Nagybizottságot létesítsenek, legyen ennek az egyesülésnek mindenek előtt a célja esmert-

előtve. Amikor ez meg van, akkor jöjjen tárgyalás alá az: mi legyen az egyesület céljának legmegfelelőbb neve. Országos Nagybizottság legyen-e, avagy Amerikai Magyarok Nemzeti Egyesülete? Azután a feladatait kell szőnyegre hozni. S amikor ez is meglesz, akkor az eszközökül gondoskodni, a melyek az Egyesületet fenntartják. És csak a legvégén döntünk arról, hogy az egyesület nevével, a kik egy közös cél érdekében önmagukat felajánlják, a melyek az Egyesületet fenntartják. És csak a legvégén döntünk arról, hogy az egyesület nevével, a kik egy közös cél érdekében önmagukat felajánlják, a melyek az Egyesületet fenntartják.

Ha baja van a gomerával Székrekedésben, gyomorégésben, felhűzésben, görcsökben, ájulásban, szédülésben, vagy bármely vérbajban szenved, ROLAX helyreállítja minden baját, ugyancsak kitisztítja a vért, gyomorát. EGY NAGY DOBOZ 1 DOLLAR A FELTALÁLÓNÁL. RÓTH SÁMUEL "MEGVÁLTO" GYÓGYSZERTÁRA 125 AVENUE A, Cor. 8th St., Dept. B, NEW YORK, N. Y.

HASZNALJON MINDEN LEÁNY, ASSZONY ÉS FÉRFI

MARGIT CRÉMET

HOGY ARCA TISZTA, ÜDE ÉS BAJOS LEGYEN MINDENKOR

A világ legszebb teremtménye a nő! Megszünik azonban azzá lenni, ha nem ápolja gondját, vagy ha a természet mostohaságából bibiresek, szeplők, vagy ráncok csúfítják azt.

16 évesnek látszó hamvas, üde és báronsimsa arcot csak az ideális összetételű MARGIT KRÉM varázsol.

A Margit Crémot sok millió leány, asszony és férfi használja, mert kitudomásu dolog, hogy a Margit Crém a legártalmatlanabb szépség szer, a melytől szeplők, májfoltok, pattanások, kiütések, börtök (milteszter) s minden arczisztatlanság párszori bekenés után elmúlik.

Ha az arcot pár héten keresztül Margit Crémel bekenjük és gyengéden masszírozzuk, úgy a himlőhelyek is tökéletesen elmúlnak, amit sok ezes hálaírat bizonyít.

A Margit Crém semminemű káros anyagot nem tartalmaz, az arc selyempuha, rózsás lesz, kik a Margit Crémot használják, arcuk szépségét késő öregseggükig megőrzik.

MARGIT CRÉM ára lepepsettelt tégelyben, az eredeti dobozban 50 centért és \$1.00-ért kapható.

MARGIT SZAPPAN ára egy darab 35 cent, 3 darab egy dobozzal \$1.00.

MARGIT PUDER 50 cent. Használati utasítással együtt szállítja az egész világra kizárólag csak a

SZENT ERZSÉBET ELSŐ MAGYAR GYÓGYSZERTÁR 9115 BUCKEYE ROAD CLEVELAND, OHIO.

BRIDGEPORTI ÉS KÖRNYÉKI HIREK.

DR. HARTSTEIN ADOLF MEGHALT.

A bridgeporti magyar fogorvos Atlantic Cityben esett áldozatul a járványos tüdőgyulladásnak.

Bridgeport, Conn. — Január 2-án este az a szomorú hír szaladt végig a magyarságra, hogy a legkedveltebb magyar fogorvos, dr. Hartstein Adolf meghalt. Melységes fájdalommal és megdöbbenéssel vették tudomásul a szomorú esetet, mert az elhunyt egyike volt a város legkedveltebb magyarjainak, a kit általános tisztelet és szeretet vette körül. Fialtal, alig 30 éves, egészséges ember volt és senkise sejtette, hogy oly közel volt a sírhoz.

Mikor dr. Steinberger beteg lett, Hartstein elkomolyodva mondta: én is tanulom szegény doktorunk esetéből s ezután nem fogok éjjel-nappal dolgozni, hanem több időt szentelek családomnak és a szórakozásnak.

Nyomban el is utazott egy hétre családjával és az utról felírta, megerősödve tért vissza. Karácsony előtt dr. Hartstein és dr. Greenstein családjaikkal együtt elmentek Atlantic Citybe s ott maradtak január elejéig.

Atlantic, Cityben erősen dúl a járvány, mert az ország minden részéből sereglenek oda az üdülői vágyók, hozzák és viszik a romboló betegség esiréit. Gyantulammal érkezett meg Hartstein és Greenstein családja is és a Breaker Hotelba szálltak. Ebben a szállóban akkor már 65-tüdőgyulladásos beteg fektült s csakhamar megkapta a betegséget az újonnan érkezett két bridgeporti család is. Legnagyobb mértékben Hartstein Adolfon vett erőt, kétoldali tüdőgyulladást kapott s a romboló kór hamar végzett vele: január 2-án meghalt. Holttestét a fájdalomtól megtört özvegy New Yorkba vitette, ahonnan a 116-ik utcai Winter és Reich-féle temetőbe intézettől január 3-án délután 4 órakor végzett gyászszertartás után a brooklyni temetőben helyezték örök nyugalomra. Korai alhunyttá özvegye: Richter Róza, 8 éves Marianna és 3 éves Sylvia leánykái, testvérei: Dávid és Gizella, férj. Weisz Nándorné, unokatestvére, Hartstein Hermán Amerikában, Magyarországon pedig Ilona és Sarolta nővérei és kiterjedt rokonság gyászolja.

Hartstein Adolf Huszton, (Máramaros) született 1889 február 9-én. Iskoláit szülővárosában, majd a máramarosszegedi leyeumban végezte. 1903-ban édesatyja meghalt, mire Dávid bátyja, a brooklyni ékszerész, az özvegy anyát és két fiát Amerikába hozatta. Itt Hartstein Adolf szorgalmasan tanulni kezdett és 1903-tól 1911-ig mint fortechnikus működött. 1911-

ben beiratkozott a New York College of Dentistryre, ahol 1914-ben nyerte el a doktori diplomát. 1914-ben Hartfordon újabb levezigazott nagy sikerrel, azután Bridgeporton telepedett meg, a hol kitüntető munkája és szakértelme folytán csakhamar egyike lett a város és környék legkeresettebb fogorvosainak. 1909-ben nősült, feleségül vette Richter Rozát, házasságukból két leányka származott. Hartstein New Yorkban élénk részt vett a magyar egyeteli életben, Bridgeporton ezt már nem igen engedte meg nagy elfoglaltsága, de azért há' áldozatkészséggel volt szó, mindig az első között találtak. Amerikai állampolgár volt. Tagja volt a Társalgó Körnek, a Magyar Üzletemberek Egyesületének, a magyar izraelita hitközségnek és több amerikai együletnek.

Virágzó fogorvosi irodáját ő vezeti tovább elsősorban fogorvosokkal.

LÁBAT TÖRTE.

Bridgeport, Conn. — Dusi-cza István, 16 éves ifjút az Iranistan és Ridge Avenuek sarkán folyó építkezések körül forgás-szedgetés közben egy teherautomobil elgázolta s egyik lábát eltörte. A kórházban ápolják.

ELYRIAI HIREK.

AZ ELYRIAI MAGYAR REF. EGYHÁZ KÖRÉBOL.

Köeli: Ifj. Kalassay Sándor, lelkész.

TISZTVISÉLŐK VALASZTÁSA.

Elyria, O. Január hónap első vasárnapján nagyfontosságú évi közgyűlést tartott az Elyriai Magyar Ref. Egyház. Délelőtt folyamán ejtette meg az évi számadást, amely szerint az egyház 1918 évi maradványa \$1313.41 annak dacára, hogy a kicsiny egyház már fél év óta fizeti lelkészét, épületeit eszenosztattja és adósságát is törlesztette.

Délután tartott meg a tisztviselő választást. A régi előjárók sorban mind leköszöntek s mivel legtöbb már három éve szolgál, a gyülekezet sajnálatával bár, de mégis elfogadta elismeréssel és jegyzőkönyvi közzétételével a lemondást.

Ujonnan megválasztották gondnoknak: ifj. Szabó Imrét (új), pénztárnok lett Mihály Ferenc (rég), jegyző: ifj. Kalassay Sándor, ellenőrök: Báthori (új), Beregszászi József (rég), Papp Imre (új); presbiterek: Varga Vilmos, Árva Menyhért, Fehér Imre, id. Szabó Imre, Péntes Ferenc, Bak sa Gyula, egyháziak: Sebestyén Zsigmond és Orozsi János, akiket a lelkész azonnal feleketett és hivatalukba beiktattott.

HALÁLOZÁS.

Elyria, O. Most, amidőn a rettegett gyilkoló kör alább hagyott s kissé könnyebben lélegzettünk, kellett az Elyriai Ref. Egyház tagjai közül az első a temetőbe kísérmünk. Pedig de sokat szenvedtünk, egyszerű családok fekdűtek, maga a lelkész éppen a karácsonyi ünnepek alatt küzdött a kórral, a mig ereje bírta és végre ő is elcsúszott.

Vida Józsefné, szül. Simon Zsuzsanna 34 éves fiatal asszony rövid 12 napi szenvedés után elhunyt.

Temetésén az ismerősök, rokonok óriási serege jelent meg, de amikor a házánál a szertartást elvégezte, a templomba akartak vonulni, akkor jelent meg az egészségügyi biztos és tiltakozott a nyilvános temetés ellen.

Igy a templom kölépesőjéről bucsuztatta el a lelkész ezt a jó egyháztagot, akinek emlékét őrzni fogja az a keresztelő állvány és terítő, amelyet ő ajánlékozott.

ESKÜVŐ.

Elyria, O. Január 15-én esküdtő örök hűséget egymásnak az első fiatal pár a ref. templomban. A boldog vőlegény Ka tocs János és a menyasszony Vince Rozália. Az új párnak mindenki sietett gratulálni.

KERESZTELÉS.

Elyria, O. Jan. 1-én keresztelték meg a lelkész Sebestyén Zsigmondnak és feleségének, Fazekas Juliskának minap született kisdedét, Erzsébet névre.

GYŐZŐ SÓ

A beteg vér, rossz gromof, fáradt és kimerült idegzet EGYETLEN ORVOSSÁGA! Tisztítja a vért, javítja a gromofot, felvillanyozza az egész testet. BETEGEK! MEG MA RENDELJÉTEK! Ára: 1 üveg \$1.10, 6 üveg (kura) \$5.00. PONTOS CIM: Dr. Varga János aranykoronás gyógyszerész 1290-2 Ave és 1491 Ave. A. NEW YORK, N. Y.

REF. ENEKESKÖNYV.

Szeretettel bejelentjük, hogy az amerikai magyar protestáns egyházak használatára "Református Enekeskönyvet" adtunk ki.

Ezen enekes könyv magába foglalja 92 Zsolált, 21 Kezdő éneket, 238 Dicsőítést néhány alkalmi énekekkel átdolgozva, a próba énekesből használatra alkalmas énekek átvéve, 21 Temetési ének és 35 Vasárnap-iskola ének.

A jó papírra nyomott 326 oldalas könyv nagysága 5% x 7%.

A református Enekes könyv háromféle kötésben jelent meg. Az alábbi árakban van a postaköltség is. A könyv ára bérmentve: Árnyékban... \$1.00

Árnyékban... \$1.50

Árnyékban... \$3.00

CENTRAL PUBLISHING HOUSE 2903-2975 West 25th Street CLEVELAND, OHIO.

CHICAGOI HIREK.

M. B. BRAND, az American Breeding and Hatching Company részvény eladója, e hét folyamán East Chicago, -Whiting és Gary környékén fogja a Társulat részvényeit árusítani és fel van hatalmazva pénzt felvenni.

Tisztelettel

IFJ. FEKETE JÓZSEF. 14. 16. 18. 20

CHICAGOI MAGYAR ORVOS.

Dr. Löwinger Ernő magyar orvos és sebész, az összes orvosi tudományok tudora. Címe: 1838 GRAND AVE. Chicago, Ill. — Rendel: d. e. 10-101 41-42. D. u. 6-101 8-12. Váradap d. e. 10-101 12-ig. Telefon: Seeley 2404.

AKRONI HIREK.

Köeli: Gerlits Sándor, irodavezető 689 So. Main St., Akron, O.

SZIVES TUDOMASUL.

Tisztelettel vagyok bator Akron és környéke nagyrabecsült magyarságának b. tudomására adni, hogy a 80. MAIN STREET 631 SZAM ALATT RESTAURANTOT NYITOT. TAM s főcélom kitűnő magyar konyhával honfitársaim bizalmát kiérdemelni.

A magyarság szives pártfogását kéri.

Honfitársi üdvözléssel

TATAR TAMÁS. 13-15

YOUNGSTOWNI HIREK.

Irodavezető: Mihók Sándor. Youngstowni iroda: 336 West Federal Str. — Tel. Bell; Main 5260.

ERTESESÍTÉS.

Az East Youngstowni 170-ik számú Ref. Egyület összes tagjait kérjük, hogy e hó 19-én, vasárnap este 7 órakor jöjjenek el teljes számban a Tomory-féle kúria helyiségébe, ahol gyűlést tartunk. Akik új tagokul akarnak belépni, szintén jöjjenek el.

Köhögés, hűlés Influenza.

Mollinger atya már 1891-ben küzdött ezen betegségek ellen. Az ő bálmulatos győztsere ma nagy keresletnek örvendő. Kitűnően készült orvossági biztosan hatnak.

Mollinger atya 18 eredeti gyógy szer receptjének könyve bizonyítja, hogy már a korai kilencvenes években sokan szenvedtek influenzaban.

A hűlés első jelénél azt ajánlotta betegneik, hogy használják az ő szerét Köhögés, Hűlés és Influenza ellen.

Azt ajánlotta, hogy tizenöt különféle gyógynövényből egy jó kanállal tegyenek egy csésze forró vizbe. A teát lefekvés előtt kell meginni. Ez a híres gyógynövényekből készült tea meggyógyítja a betegteget és ezáltal elűzi a betegség csúcsát és megszünteti a kizt.

Mollinger atya Köhögés, Hűlés és Influenza elleni gyógyszerere s Famous Herb Tea (gyógytea) a legjobb kombináció és ezer meg ezer gyógyult meg használatuk következtében Pittsburgh és vidékén. Ott bismak Father Mollingerben, aszték, mert ismerik.

A Mollinger atya Cough, Cold and Influenza gyógyszerét bárhol megküdítik postán, ha \$1.10-ét bekdül. A Famous Herb Tea ára szintén \$1.10. A két gyógyszerért még ma küldjön \$2.20-at. A cím a következő:

MOLLINGER MEDICINE CO. 4 Mollinger Building, 14 East Park Way (N. S.) Pittsburgh, Pa.

BUSUL AZ A NŐ,

melynek gyenge a vére. Ha nem tud emésztelni, ha rossz az étvágya, ha idegös, ha hamar baragos lesz, ha kedvetlen és szomorú, ne várjon addig, míg a vérszegénység tönkre teszi szervezetét, hanem használjon olyan szeret, mely meghozza hamar jó étvágyát, erejét és egészségét. Próbálja meg és vegyen az ottani Patikában vagy szedjen belőle 2-3 napon át, a évés előtt 2 évő kanállal. Ha ezt megpróbálja meg fog arról győződni, hogy a VINKO az egyetlen düliz-tos hatá-su szer, amely meghozza hamarosan a jó étvágyát, erőt és egészséget. Ha az eredeti VINKO ott helyben nem volna kapható, rendelje meg egyenesen a feltalától. Ha egy teljes kurához való 6 üveget óhajt, küldjön be 5 dollárt, ha 1 üveget rendel, küldjön be egy dollárt erre a címre: ROYAL MFG. CO., Duquesne, Pa.

hamarosan a jó étvágyát, erőt és egészséget. Ha az eredeti VINKO ott helyben nem volna kapható, rendelje meg egyenesen a feltalától. Ha egy teljes kurához való 6 üveget óhajt, küldjön be 5 dollárt, ha 1 üveget rendel, küldjön be egy dollárt erre a címre: ROYAL MFG. CO., Duquesne, Pa.

ERTESITES.

Allentown, Pa. és környéke magyarságához!

Tisztelettel értesítjük Allentown és környéke magyarságát, hogy

DOMONKOS PÉTER urat

lapunk helyi képviselőjéül ki-neveztük.

Szives pártfogást kérünk! Tisztelettel

"A Szabadság" Newark, N. J. irodája, Pathay István irodavezető.

14-18.

A perth amboyi magyar római katolikus hitközségnek a következő könyvek kaphatók

1) Hangulatos ABC s Olvasókönyv darabja... 40 cent

2) Képes biblia s Kézikönyv darabja... 20 cent

3) Stampy-féle enekes imakönyv darabja... 20 cent

50 dolláron felüli rendelésnél 5 százalékos engedmény.

100 dolláron felüli rendelésnél 10 százalékos engedmény.

A pézár a rendeléssel együtt küldendő a címre: Hungarian Sisters 87 CORTLAND STREET, PERTH AMBOY, N. J.

IDEGES ÉS BETEG FÉRFIAK és NŐK

A kik valami IDEGES, IDULT vagy KOMPLIKÁLT bajban szenvednek és már megunták a sok hitegetést, kezenek fel és engedjék meg, hogy megmondhassam, hogy mit tehetnek az Ön érdekében. 17 évi gyakorlatom van már a gyógyítás és sebezést terén és csak Önnek lesz előnye abból, hogyha engem személyesen felkeres.

NE SZEVEDEJEN TOVÁBB.

Gyors és tartós eredményt biztosíthatok az Ön részére. Áramlaim méltányosak.

A LEGUTOLSÓ MODSZEREK ALAPJÁN GYÓGYITOM A GYOMOR, MÁJ ÉS BELÉK REZIMELLENESÉGET, VÉR ÉS BŐRBAJOKAT, A VESE BAJAIT, FEJ, ORR ÉS TOROK HURUTOT, AKUT ÉS KRÓNIKUS REUMÁT, DAGANATOKAT ÉS MEREVSÉGET A CSUKLÓBAN, FEJFÁJZAT, SZÉDLÉST ÉS SZÉLREKEDÉST.

Ha beteg, gyenge, ideges és lejtő, ne hanyagolja el a bajt, hanem keresen fel egy becsületes, megbízható és gyakorlott specialiat. Semmi baj se gyógyul meg magától.

VISSZALÁT ÉS TANÁCS INGYEN.

Dr. Russell

176 EAST JEFFERSON AVE., DETROIT, MICH.

EBBOL a könyvből

On is megtanulhat angolul, mint a többi sokszere. Szép erős és szonoktűben

Angol Nyelvmester

„Szabadság”-nál \$1.00

FÉRFIAK és NŐK BETEGSÉGEI

Gyomor, máj és belék krónikus betegségeit, vérmelegzés, egyéb bajok, ideges és gyengédek esetek. Minden feltüntetett bismak. MENJEN A MEGBIZHATÓ ORVOSHOZ. Szemlalt kezel 5. Ne próbálgasson a bajjal. Bismakot magának jó kezelést. Gyors eredményt. Jóján azonnal gyógyíttassa ki magát. Ingyen tanács.

FESZELUNK MAGYARUL. DOCTOR B. M. ROSS CHICAGO, ILLINOIS.

35 SOUTH DEARBON ST. Crilly Building. Memore St. sarok. Vegye az elegyet az 5-ik emeletig.

Dr. Ross Illinois állam törvényei értelmében képesített és engedélyezett orvos. Mint megbízható és bismakos specialiatnak hírneve van. 25 évi gyakorlattal bír és ezen 15 alatt ezer meg ezer beteg gyógyított. Embek nagy utat tesznek meg, hogy bismakot magának jó részére Dr. Ross kezelést és tanácsát. — Rendelje önk: Minden nap 9 és 4 óra között, vasárnap 10 és 1 óra között. Továbbá hétfőn, szerdán és pénteken este 7 és 8 óra között.

REGÉNY.

WINNETOU A VÖRÖS GENTLEMAN, AZ APACSKÓK FŐNÖKE

I. KÖTET. (15)

De Tangua meg akarta mutatni nekem, hogy ő valóban sajátjának tekintti őket a tetszése szerint bántat velük; azért parancsot adott, hogy őket állva, a közellevő fákhöz költözzék.

harmine kiowa van ébren, ha nem eszéltem, az örököt nem is számítva. Ha sikerülni fog, hogy nem veszik észre, meddig csérem önt és azt gondolom, hogy egyszer, talán tíz év múlva, westman válhatik önből; habár most, minden jó tanítással dacára, még csak földfüllü, amilyen éretlen és sárgaszajútt semmiféle pamorámban se láthatni. Hihhí!

A kést és a forgópisztolyokat, hogy utközben el ne vesztsem, oly mélyre dugtam övemben, amint csak lehetett és elmozdítottam a tüztől. Ma, midőn ezt elbeszéltem, tudom az egész felölősséget, melyet akkor oly könnyedén magamra vállaltam; a szándék egész vakmerőségét, mely bennem megfogamzott. En ugyanis nem a főnököt akartam meglesni!

Megszereztem Winnetout az ezt lehetőleg oly tettel akartam neki bebizonyítani, mely életet kockáztatásával jár. Erre most nyit a legpompásabb alkalom; megszabadítottam őt. De azt én akartam tenni; én magam! És most Sam közbédv az ő aggodalmával! Ő azt, aminek úgy örültem, Dick Stonenak akarta kivinni. Még ha a főnököt most egész szerencsésen meglessem volna is, föltehető volt, hogy Samnek nem szűnnek meg aggodalmai. Azért arra a gondolatra jutottam, hogy nem rimánkodok neki és nem fáradozom azon, hogy óhajtsam teljesítésére haljitsam. Nem, nem a főnökhöz, hanem Winnetouhoz szándékozom!

Ezen nemcsak saját életemet, hanem társaimét is kockáztatom. Ha szándékomból kivétel nélkül rájuk kapnak, végem volt nekem és nekik is. Ezt ugyan akkor is tudtam, de ifjú tettvágyamban könnyen túltettem magam rajta.

A lopózkodásról gyakran olvastam és mióta a vad Nyugaton időztem, elég gyakran hallottam is. Kivált Sam gyakran emlemdta a gyakran meg is mutatta, hogyan kell csinálni azt. Őt utánoztam; de arról a gyakorlatokról, melyre ma lett volna igazában szükségem, szó se volt. De ez korántsem gátolt meg abban, hogy magamban és tervem sikerültében ne bizzam.

A fűbe feküdtem és tovább csuszam a bokrok közé. Tanyámtól addig, ahol Iutsu tana és Winnetou egymás mellett, egy-egy fához voltak kötözve, mintegy ötven lépésnyi távolság volt. Tulajdonképp úgy kellett volna tovaszágnom, hogy csak ujjaim és eszímnek hegye érjék a földet; de ehhez a kéz és láb ujjainak oly ereje és kitartása kell, mely csak hosszas gyakorlat által szereshető meg; ezzel meg nem bírtam. Azért, négylábu állatok módjára, térdeimben és könyökömben csuszam tovább. Mielőtt kezemet valamely helyre tettem, előbb megtapogattam, vajjon nincs-e ott valami szar fadarab, mely testem nyomása következtében szétrothetne és azt okozhatna. Ha ágak közt vagy alatt kellett haladnom, előbb gondosan összefogtam őket, úgy hogy aztán át-eresztettek azokkal, hogy hozzájuk értem volna. Ez lassan, nagyon lassan ment, de mégis előbbre jutottam.

Az apasok a fűszalag két oldalán voltak a gyékész kövére, a két főnök, tanyahelyüinktől számírtva, bal oldalon volt. Az ő fák a gyepr szélén voltak, több mintegy négy vagy öt lépésnyire, arcait feléjük fordulva, egy indiai ült előttük, akinek kötelessége volt különösen vigyázni rájuk, mivel személyök nagy fontossággal bírt. Ez a körülmény megnehezítette, ha ugyan lehetetlenül nem tette munkámat, de mégis meg gondoltam, miképp terelhetném magam másfelé figyelmét, legálább rövid időre. Ehhez kövekre volt szükségem, melyek azonban, vagy látszott, sajná-

— Azt a próba választja meg. — Hát meg akarja próbálni? — Meg. — Hogyan? — Tudja ön, vajjon a főnök Tangua, alszik-e? — Nem. — Pedig reánk nézve fontos, hogy megtudjuk, ugy-e bár, Sam? — Igen. Később majd odalopdódom. — Nem; majd én teszem. — Ön? — Miért? — Hát, hogy próbát tegyek. — Ah, ugy! De ha fölfedezik önt? — Az nem baj, mert könnyű lesz mentéget találni. Meg akartam győződni, hogy az örök megteszik-e kötelességüket. — Well, megjárja. De mire szolgáljon ez a próba? — Hogy bizalmát megszerezzen. Azt hiszem, ha ez kiál-dom, nem vonakodik ön se, hogy Winnetouhoz magával vigyen. — Hm! Arról még aztán is beszélünk kellene. — Nem bánom! Tehát most indulhatok a főnökhöz? — Igen. De vigyázzon magára! Ha rajtakapják, gyanút fognak, ha nem is most, de később, mikor Winnetou távo-zott. Azt fogják gondolni, hogy ön végtá el köteleit. — És nem is leszek valam nagy tévedésben. — De használjon föl minden fát és minden bokrot fedeztetél, év óvakodjék oly helyet érin-tem, ahová a tűz fénye esik. Mindig sötétben kell maradnia! — Sötétben maradok, Sam! — Remélem. Még legalább

As angol nyelv ismerete nélkül nem boldogulhat Amerikában. Vegyen most egy Eisenffy fele angol-magyar magyar-angol szótár, melynek segítségével könnyen megtanulhat angolul. A szótár árát leszállítottuk. Eddig 3 dollárba került a 974 oldalas szótár, most azonban leszállított áron adjuk. A két kötet árát rövid időre \$ 1.50 centben állapítottuk meg. Tessék megrendelni! SZABADSÁG P. O. Box 171 Cleveland, Ohio

tomra, itt nem akadtak. Utamnak talán felét tettem meg s ehhez többre volt szükségem félóránál; képzelmek el. Féltóra alatt huszontöt lépést! Ekkor valami fényes fényt láttam mellettem csillogni. Odaszé- tam és nagy örömmel, mintegy kétórnyi átmerőjű, kis talajszűpdedet vettem észre, mely homokkal volt telve. Ha az eső a kis folyót és a tavat megtöltötte, a víz kiöntött, erre az oldalra kifolyt s a homo- kót ide hordta. Gyorsan meg- töltém vele egyik zsabemet és aztán tovább másztam.

Ismét jó félóra múlva végre Winnetou és atyja mögött, tö- lébb mintegy négy lépésnyire voltam. A fák, melyekhez, fe- ző se volt. De ez korántsem gátolt meg abban, hogy magamban és tervem sikerültében ne bizzam.

Legelőször is Winnetou há- ta mögé kusztam s ott néhány percig csendesen fekvé maradtam, hogy az őrt megfigyel- jem. Ugy látszik, fáradt volt, mert szeméit lehunyva tartotta s csak olykor-olykor nyitotta ki olyképp, mintha nagy me- gerültségbe kerülne. Ez inyem re volt.

Aztán azt kellett megtudnom, miképp volt Winnetou megkö- tözve. Tehát óvatosan a fa- törzse mögé nyultam és lábat és combja alsó részét megta- pogattam. Ezt természetesen éreznie kellett s attól tartot- tam, hogy megmozdul, ami el- árulhatná volna; de nem törté- nt; sokkal okosabb volt és nagy volt lélekjelenléte is. Éreztem, hogy lábai bokrában össze voltak kötözve s azokon- kívül lábai és a fa köré szíj- vágásra volt szükségem.

Aztán fölfelé néztem. A lo- bogó tűzfénynek láttam, hogy kezeit jobbról és balról hátra- felé és a fa köré húzta s ott a fa mögött szíjjal összekötöz- ték. Itt csak egy vágást kellett tennem.

Most jutott eszembe még egy körülmény, amelyre előbb nem gondoltam. Ha Winnetou köte- lékeit elvágtam, véleményem szerint azt lehetett várni, hogy rögtön menekül. Ez a legna- gyobb veszélybe hozott volna. Eltűnődtem, miképp lehetne azt elkerülni, de nem találtam módot rá; meg kellett hát kockáztatnom és abban az es- etben, ha az apas azonnal meggyrik, magamat is épp oly gyorsan kell megmengetnem.

Mennyire csalódtam Winne- touban! Hiába, nem ismertem őt. Midőn később megszabadít- tásáról beszéltünk, közölte ve- szám gondolatait, melyek akkor foglalkoztatták. Mikor tapo- gatko kezemet érezte azt hitte, hogy az egy apas. Ugyan mindnyájan foglyul estek, akik vele voltak; de mégis lehetsé- ges volt, hogy valamely kém vagy hírnagy követte őket. (Polyt. köv.)

MAGYARORSZÁGI KRÓNIKA

KÁROLYIROL A NEVELŐJE.

A pécsi jogliceum igazgatója, dr. Kémármay István volt a ne- velője Károlyi Mihálynak. Tíz évig volt mellette. 1887-től 1897-ig. Egy pécsi újságíró előtt így nyilatkozott róla: — Mihály gróf tizenhárom éves volt, mikor mellé került. A harmadik gimnáziumba járt. Kiskorában rendkívül bezedes volt, később azonban haligtag lett. Nagyon szorgalmas, sőt mondhatnám vasszorgalmu volt. Mindig következetesség jelle- mezte. Mindenről volt mindig önálló véleménye. Nem egyszer igen nehéz feladatoknak vágott neki és ilyenkor, ha segíteni akartam, sohasem engedte. Rop- pant engedelmessé volt és talán jószívűsége az, ami felülmúlta tudásvágyát. Minden érdekelte, mindenképp megkérdezte az okát. Sokat jártam vele külföldre, jártunk Németországban, Fran- ciaországban, Svájcban. Hamar elsajátította a német, francia és angol nyelvet, ez utóbbit be- beszél legperfekttebben az ide- gen nyelvek közül.

— Kinél volt a gróf? — Nagyanyjánál, gróf Káro- lyi Sándornál, a főt birtokon. De sokszor tartózkodtunk Bu- dapesten. — Huszonhárom éves volt, mikor jogi tanulmányait befe- jezte. Ezzel azonban nem elé- gedett meg, elsősorban szakem- berekelt tanult tovább. Ismét- len bejárta Franciaországot, Németországot, Oroszországot, hol különben nővére, Festich- grófné, az akkori orosz nagykö- vet felesége tartózkodott. A há- bori kitörése előtt Amerikában is járt. Indiába készült egy al- kalommal, de Ceylonig jutott csak, mert megbetegedett. Franciaországban rokoniak is vannak, így Polignac herceg. A Károlyi-családnak Párisban ma is van egy palotája. Utazásai

közben mindig tanult. Így Hol- landiába csak azért ment, hogy a vízműveket tanulmányozza. Olaszországot pedig azért keres- te fel, hogy a szövetségi viszo- nyokat megismerje. Még ma is rendkívül sokat olvas és tanul. Nagyon érdekelték mindig a so- cialis tudományok. — Van-e valami főuri pasz- szója? — Nincs. Bár Parádón hatalmas vadaskertje van, még sem szenvedélye a vadászat. A sport- tok közül leginkább a golfot és a pólot szereti. — Mivel kezdte közéleti mű- ködését? — Már igen fiatalon az OMGE elnökének választotta. Majd a Hungya szövetezet el- nöke lett. Jellemző rá, hogy akkor, amikor az első Tisza- kormány juttat uralomra, azért, hogy a kormány a gazdáknak ne kellemetlenkedjen, lemond- ott az elnökségről. Katonának önként jelentkezett az 1-es hon- védhuszároshoz. — Mikor nősült? — Mikor a háború elején Franciaországból hazajött, nő- ül vette Andrássy Katinka grófnét. Ma két gyönyörű kis gyermeke van, Ádám gróf és Éva comtesse. Az egész Károlyi család igen őszentartó. Ez kiűnt különben akkor, mikor a télen gróf Károlyi Imrével volt inci- dense, a család szeniora Mihály gróf mellett foglalt állást. — Milyen ember a gróf? — Rendkívül szíves. Min- denki bejárhat hozzá, minden- kinek meghallgatja panaszát és ha lehet, segít is. Egy titkára van, ki minden irást végez he- lvetve, sőt a gróf még a beszéd- jeit sem önkézeleg írja, hanem lediktálja titkárjának. Még ma is sokat tanul. Gyenge szerve- zete ellenére is, ha valamibe bele- kezd, abban nem hagyja, míg teljesen be nem fejezte.

A BOLSEVIZMUS ETIMOLÓGIÁJA.

Dr. Benedek Miklós ügyvéd és tartalékos százados írja a kö- vetkezőket: Mint az orosz politikai viszo- nyoknak elég alapos ismerője s mint olyan, ki az 1917. évi fe- bruárjában kezdődő és még most is tartó forradalmi mozgalma- kat Oroszországban és pedig annak legélesebb forradalmi centrumaiban átéltem, nem mu- laszthatom el a ma már lép- ten-nyomon hallható és a napi sajtóban állandóan pertraktált és használt u. n. "bolseviz- mus" szó s a vele rokon fogal- mak helytelen és félreértő nyelvi- tani használatára a figyelmet felhívni.

Ennek figyelembevételével és összegezve most már a fentie- ket, a helyes kiejtési és leírasi formák: bolsevizmus, bolsevik (többsében bolsevikok), bolse- vista vagy bolsevik-párt, a bol- sevikok pártja, bolsevista vagy bolsevik eszmék.

Az alábbiakban megvilágíta- mi kívánt szavak közös eredete illetve töve az orosz: "bolise" szó, amely viszont középfoka a "mnogo" melléknévknek. "Mno- ga" azt jelenti, hogy "sok", tehát "bolise" annyit mint "több".

A Szabadság megalapított képviselői: A Szabadság new yorki irodája: 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., Telephone: Beckman 4884. Irodavezető: Horváth István helyettes: Kes- Barch Vilmos. — Kollektor New Yorkban és Brooklynban: Dányi János. — Hirdetéseket felvételével meg van bízva a felső városrészben Kerekes Yorkville Adv. Agency-je, 1508 Second Ave. A Szabadság pittsburghi irodája: 211 Backwell Bldg., cor. Grant és Diamond Str., a Courthouse szem- ben. Bell telefon: Court 4196. Irodavezető: Bartók János. — A pit- sburghi iroda kollektora: Fülöp János. Johnstown, Pa. és környéki fiók- irodák: Box 205. — Irodavezető: Orosz Aladár.

A Szabadság clevelandi irodája: 233 W. North Ave., Hannover Bldg., Room 210, a Laramie Str. sarján. Telefon: Diversey 4670. — Irodavezető: László H. Leo, megbízott: — South Sidei fiókiroda: 9328 Col- tage Grove Ave. Irodavezető: Kes- Barch Vilmos. — Elgin és Aurora ill. Novota János, 522 Adams Str., Szemerny L., 915 St. John Str., — Divernon, Ill. és környékén: Labancs Miklós. — Belzany Pe- renc, iroda: 536-534 Magyar Ot- tonban, lakás cím: 97-44 Str., Milwaukee, Wisc. — St. Louis, Mo. és környéke, meg- bíztó: Dr. Backy Gyula, 1681 So. Broadway, St. Louis, Mo. Meg- bíztó: Rézsa Mór.

A Szabadság nyugat-oreg-i irodája: 236 West Federal Street, Telephone: Bell Main 6360. Irodavezető: Miklós Sándor. A Szabadság detroit-i irodája: 2183 W. Jefferson Ave. — Irodavezető: Tassay Frigyes. — Wheeling, W. Va., Martinsferry, O., Dillonvale, O., Congo, O. és környékén irodák vezetők: Jancsó J. Árpád, 54-11th Str., Wheeling, W. Va.

"A bolsevik" speciális és tösgyökere orosz szó, amit nem lehet, ahogy nálunk helytelenül teszik "bolsevik"-vé változtat- ni. A helyes használat tehát: én, te, ő bolsevik (és nem bol- sevik), mi, ti, ők bolsevikok (és nem bolsevikiek). A tan, amit a bolsevik, illet- ve a bolsevikok követnek, az a "bolsevizmus", oroszul "bol- sevizm". Ez semmi egyéb, mint latinizálás a fentirt orosz "bolise" szónak erre a mintára, hogy szocializm, anarchizm, magyarául szocializmus, anarchiz- mus sőt. Tehát tan: bolseviz- mus és nem a rettenetes burg- zásu "bolsevikizmus". A párt maga "bolsevik párt"

Uj regény! Uj regény! Uj regény!

Aki a saját maga és három ismerőse nevét és pontos címét beküldi, ingyen kapja meg nagyszerű regényünk első füzetét. Már munkában van s a közel jövőben meg- jelenik egy csodaszép regény, melyet színtiszta magyar ember írt az amerikai magyarságnak. A pompás mesesszerű regény telve van érde- kes, titokzatos történetekkel, melyek a való életből vannak merítve. A titkos rendőrség egyik nagytehetségű tagja körül szövődik a re- gény meséje, aki a halállal folyton szembenézve akarja felderíteni azt a büntényt, melyet egy pupos követ el a legtitokzatosabb körülmények között. A nagyszerű regény teljes címe ez:

A PUPOS

vagy a magyar detektivek királya. A pompás regény első száma rövidesen megjelenik és pe- dig 36 oldalas nagy füzet alakjában. A regény második száma február 16-én lát majd napvilágot és szintén pon- tosan minden héten. A regény terjesztésére keresünk kép- viselőket az Egyesült Államok minden részében. Gyakor- lat nem szükséges. csak szorgalom és munkaszeretet. Al- landó és biztos megélhetésre, esetleg nagy mellékbeze- re lehetnek szert azok, akik regényünk terjesztésével akarnak foglalkozni. Irjon bővebb felvilágosításért. Kitérő regényünk 10,000 példányban fog megjelenni, melyet eskü alatti nyilatkozatban bizonyítottunk a füzet minden egyes számában. CIMUNK EZ: Hungaria Könyvnyomda 4801 Second Ave. Pittsburgh, Pa.

VIRÁG LACIKA 18 hónapos. A Szabadság Akron, Dayton, Columbus, Cincinnati és környéke irodavezetője: Gerlis Sándor, 689 S. Main Street, Akron, O. — Az akroni iroda helyettese Steia Vil- mos. — Daytoni iroda helyettese Bartos József, 327 Dale Ave. — Columbusi iroda helyettese Varga György, 1876 Parsons Ave. — Csörgy Miklós, Rossiter, Pa. — Fodor Gyula, 430 So. Chapin St. So. Bend, Ind. — New York, New Jersey és kelet Pennsylvania és Connecticut ál- lamban irodavezető: Pathay István, 92 Clinton Ave., Newark, N. J. — Naményi B. L. 41 Exchange Str., 128 Military Rd., Buffalo, N. Y. — West Virginia és Virginia álla- mokban Andrássy Gyula, Cal- letsburg, Ky.

Igy néz ki egy 18 hónapos gyerek, kinek anyja kellő gond- jal ROMKO gyermeknevelő szerrel neveli gyermekét. Ha GYERMEKE SIR ES NEM AL- SZIK, ha fáj a hasa vagy köhika bántja, ne várjon, míg késő lesz. Ne hagyja a kis ártatlant sirni és szenvedni. Az egyedüli biztos hatású szer a ROMKO. Próbálja meg az ottani patikában vagy szétbörben vegyen 35 centért egy üveget ROMKO-t és adjon be gyermekének belőle egy, ahogy magyarául elő van írva az üve- gen. Ha tanácsukat megfogad- ja, gyermeke visszanyeri nyu- galmát. Ha az eredeti ROMKO ott nem kapható, ne hagyja magát félrevezetni és ne fogad- jon el egyebet, hanem rendelje meg egyenesen a feltalától. Ha 3 üveget akar, küldjön be egy papírdollárt, ha 1 üveget rendel, küldjön be 35 cent sra- blyeget erre a címre: ROYAL MFG. CO., Duquesne, Pa.

MINDENHOVA JAR A SZABADSÁG. A clevelandi magyarságnak az a része, amely a Woodland avenue és E. 55th Str. körül lakik, szintén rendezés kaphat- ja a Szabadságot E. M. Gut- man üzletében, a 2573 E. 55-ik utcában (Halthort Bldg.). Ha azt akarja, hogy a laká- sára vigyék naponta a lapot, hívja fel az üzlet telefonszá- má: Central 1010-K.

FIGYELEM! Szenvedő nők és férfiak! Dr. COOPER 717 Liberty Ave., Pittsburgh, Pa. DITJALAN TANÁCS: Minden betegséget, újat és régi... leg- újabb tudományos módszerrel kezel- tük. Irodánk minden kényelmű és leg- újabb hálmányú készülékkel van fel- szerelve, melyeket Európa és Amerika legnevesebb specialista használnak. Legnagyobb szaktudomány, keres fel- tártatni mélynyomossági miatt. Jöjjen meg ma — a személynéki vizsgálat meg a első alkalommal megismerem, gyógy- ítató-e, vagy nem? Ne feledd: hosszú gyakorlatom képeze tesz a betegségek- nek csak hatékony meggyógyítására. Tanács teljesen díjmentes. RENDELÉS GRÁK: D. C. 2-101 este 8-ig. VASÁRNAP ÉS E. 10-11 ó. 2-ig.

SZABADSÁG KÖNYV- NYOMDÁJA Ajánlja legújabb be- rendezésű és dusan felszerelt nyomdáját Egyletli és Kereske- delmi nyomtatvá- nyok, valamint a könyvnyomdai ipar keretébe vágó min- denemű munká- nak egyszerű és izlées elkészítését. Jutányos árak. Köt- ségvetéssel szivesen szolgálunk. Cím: 700-702 HURON RD., CLEVELAND, O.

EGY ORVOSSÁG VAN A REUMA ELLEN ES EZ A REUMA MEGÖLŐJE, a Smith Stillingia Tabletták, amelyek kiűzik a vérből a reumát okozó salakokat és ez által az összes szervek rendes működését biztosítják. NEM UJ ORVOSSÁG, AZ AMERIKAIKAI MILLIÓI HASZNÁLJÁK, AZ AKRONI MEG- VALTÓ GYÓGYSZERTÁR ERDEME, HOGY A MAGYARSÁGGAL MEGISMERTETTE. A leghíresebb orvosainak ajánlják, mert ÉTVÁGYTLANSÁG, SZÉKREKEDÉS és VESE- BALJ, REUMA és ARCTISZTATALANSÁG ELLEN A LEGJOBB ORVOSSÁG. KÉT NAP ALATT EZER CSALÓDOTT EMBER HOZATTA MEG, akik nehéz költöztek egyébb orvosságok- ra, de javultak csak a SMITH STILLINGIA TABLETTÁK használatát után találtak. MIÉRT? MERT EZEK A TABLETTÁK NEMCSAK HASZNÁJÚK, HANEM IGAZI VÉR-TISZTÍTÓK. Dohoz Postán 55 cent. Egyedül kapható a Próbálja meg! Megváltó Gyógyszertárban AKRON, OHIO. Forduljon bizalommal hozzánk. Minden levőre válaszolunk.

